

پزیران طهران را بپارد نمودند ؟ اگر این سرداران روسی و قزاقن ایرانی از عهده متروپین بیرون نیایند یعنی بداند که طهران بپسند ملتیان در آمده و ذک قشون قزوین هم ماها فائده نخواهد داد

ما اندانی خواهیم بشویم حقه دولت روس از یکطرف مجلس پزیران ایران داده و از طرف دیگر به مداخلات باحاز برداخته است . چه در این صورت به آزادی ملت و به استقلال سلطنت برای ایران حاصل تواند شد . بواسطه ثبوت این مداخلت های روسی وزارت خزانه ما نمی تواند اندا تصدیق کند که با این مداخلتهای روسی ائتدارشاه مافی و یا رعاری خارجه را خوف جاری است . پس تمام این خیالات ثابت میکند که روس جز حصول دست بالا در ایران مدنوری ندارد . اگر یک یک خیالات روس را بشکافیم مانند نسر فاتی که در آذربایجان نوده و قرصه که میخواست به ایران بدهد . عامر خواهد شد که اندا اقوال و عهود او ما قبل اطمینان نیست

مکتوب از کربلا

چون کرمان از تمام شهرهای ایران از تن دورتر و مردم آن مبنی متروحه خوانی را هم نمیده الم همان در بقیه استبداد را بشه دارند . حنا اب حبه الاسلام حاجی میرزا محمد رضا محمد سلمه الله بعد از رسیدن حکم مطاع حجاج اسلام حاصه حسرت آیه الله آقی خراسان سلمه الله مورا محمی از عموم علماء و اسالی جمع نموده ناری بری تین اعضای مجلس ایالتی رس بد ار دو سه دته وکای محترم نه الم از تلم میباشند انتخاب شدند . و خود حنا حاجی میرزا محمد رضا سلمه الله تسالی چون اسالی یشان را انتخاب فرموده بودند ما وجود کابوهای زیاد که مرشح امورات شرعیه این شهر میباشد قبول وکاب بودند و تمام وکلا را که اسالی علمای بزرگ و نحو از محرم و بختار از خوانین قجاریه میباشد مجبور قبول کردند و محمدالله الحسین لایقی دایر شده امید است سابع حسه حاصل گردد اجزی حکومت اصرار زیاد دارد که مایات حواه باید سباب حجه الاسلام جواب فرمودند در حه ضایه صاحب اختیار مالیات دو سه اله را از کرم و بلوچستان گرفته بلکه صابا اناب درات و تاراج کرده که نهم آن زیاد است . بر حال

اگر تمام آنها بکینه حکومت نرفته بکینه صباط رته مع ذک سارقین تاپشت ددوازه شهر را چاپیده یکاتران مال مردم را استرداد نه نمودند و شدت تاراج دو برابر سال قبل بود . در اینصورت بجه اطمینان باید مالیات گرفت که نه بدوات برسد و نه صرف امنیت شود . نایب الحکومه باید نوشته بپارد که آنچه مال مردم را میبرند از عهده برآید و سپس مایات حواه دهد . و الا باید باشد تا فتوای علمای عام و حجاج باغه اسلام و حکم مجلس شورای ملی رسیده و هم مالیات را بحساب گرفته و هم بحساب خرج نماید . مردم از دادن مالیات سرپیچی ندارند غالب خراب و استشاش نمی باشند . منتها مستبدین تا جان دارند نمیخواهند مداخل آنها محدود گردد . امر آنها از تاراج باید بگذرد . دیگر ایران بماند یا برود چه باک دارد . ماموس نیدانند چه چیز است آنها بجه پول حاضرند دختر های خود را تقدیم سالدات روس و پلتن انگلیس نمایند . این چه چیز است آنها حاضرند گنبد مطهر حضرت نامن الامه را ما حاک هوار نمایند

عرض آنها پول است و مداخل و رشوه . اعم از مال وقف . مال صنیر . کبیر . حاضرند مستوری از خارجه بگیرند خدمت بخارجه نماید . معنی شرف . ماموس . وطن پرستی . عدالت . حریت . مساوات در مستبدین نیست بلکه از نقط آن گریزانند . رد می نویسند . برخلاف معنی میباشد . دشمن در وطن انسان . در ماموس انسان . در مذهب آنان توپ بر بدد خیلی شجب است . ار آن عجب تر این است که سرماز مسلمان . توبی مسلمان . بگنبد مقدس حضرت امام نامن صامس (ع) توب خالی نماید . بی احتزای نماید .

وای اگر از پس امروز بود فردائی . نام این مامسلمان های بی شرف ابدالدمر ننگ تاریخ اسلاف خواهد شد و لنت خدا تا قید ام قیامت شامل حال آنها خواهد بود . امروز حکه مادا قوه مدانه نداریم باید بتدیری روابط خود را با دشمن دی دوست ما قطع کنیم حقه دست تسلط آنها از ما قطع گردد و الا کار دشمنی تر خواهد شد .

تا بحال تلگرافچی حکمران بشیر خاقان بکلی تلگرافچی که واسعه نموده خطه خراسان بود

وکيل الدوله - سپهبدان و بر حمت و حکمرانان - سردار اسعد و پير داجه

تنگرانيان از اصفهان به راه هر مرز...
مقرب الحصره عيرالله حن مايب الحکوه
محمدالله امورات مصم و مرتب . حنا سادات آي
حاجي حان وسالار حشمت و مرتقي قايحان روتيه
الدوله و عيرالله حن و صياءالملک و ضياءالاسلام
ما اردوي ملي لای اورود (م) را تصرف . حواص
(محستان) ما استعداد کان به اردوي مي . ق
امرور که دواردم اسب مرتقي قايحان روتيه
حن نمريه رفته اند . سيزدم خود حاجي حان ما
اردو تيريه حرکت کرده اند . حضرت سپهبدان مهم
به دوفرحان صران رسيدند . طبران اولاد عليم
تمام دکاکين را بسته اند . هيچان عمومي دارند .
مستدين شاه در سلطنت آباد حاصر شده اند . سگر
سدي کرده اند . مسلم الملک را هم امرور ما اردوي
دويم حرکت دادم . اردوي سيم چهارم حرکت
ميکنند . (محقق بختيازي)

(ايضاً)

مقرب الحصره عيرالله حن . امرور که سيزدم اسب
ما سوار رنده که متعجب شده براي صران حرکت
عموديم . دو روز بعد ارمس اردوي بررک انشاالله
حرکت . حواص عظام ار (م) براي صران حرکت
عموده اند . سپهبدان اعظم ار قروين براي صران
حرکت کرده اند . مايمد حداوند همس ووردا
کارها بکسر ميشود . همه وقت ار کار اي آنجا
املاعم دهند (مسم لنت)

(ايضاً)

مقرب الحصره عيرالله حن . امرور که ردهم
اسب نيش قراول اردو ار (م) براي صران
حرکت کرده . حضرت سپهبدان اعظم ار قروين حرکت .
پس فردا حضرت سردار طر و سردار محتم ما
اردوي زياد وارد اصفهان ميشود در شرف حرکت .
هستم (مسم الملک)

تنگرانيان حباب بوسه خان سالار حشمت
(به عنوان کلانتر خودشان)

مقرب الحصره ميرزا گل محمد . دواردم ار (م)
براي طهران حرکت ميکنم با سوار و پياده خوانين
بخلج که بلخي بخودمان شده اند . همراه فر سوار

تنگرانيان اين اوقات بر خلاف ماضي تنگرانيان
بي غره از انجمن اياتي شهر مقدس بنام انجمن اياتي
کرمان رسيده . قبل ار آنکه ما انجمن اياتي کرمان
برساند به تمام شهر و لوکات انتشار داده . و
تا درجه اسباب اتلاب فراهم آمده . معلوم است
ما اشاره دوتيان بوده ياسب ديگر دارد . حاصل آنکه
ما اين مره اشخاص در ايران هرگز مجلس ريا
نخواهد شد و هرگز ما اس دولت و ملت صاحب
نخواهد شد . چرا که اين اشخاص اعراض شدي
را بر همه چيز ترجيح داده . حزن مداخل و بول
غرضي ندارند . مگر دولت اشخاص خير خواه
مأمور ولايات بايد که دل آنها بخان اين دولت و
ملت بسورد و ار مساد دوري مايد

تکرارات محتده

(۲۴ حريران مطابق ۲۰ جمادى الثانيه)

(بصره توسط ددهشتي نوشهر . نه الاسلام حرقين)
ارومي جماعات تعطيل . مدرسه طهران محم . حجاج
در شرف حرکت . همراهي لارم

(۲۵ شهر جمادى الثانيه)

شهر طهران ديور طر تصرف محامدين .
تزاقيهاي دولتي در ميدان شاه محاصره . در لاله رار و
سلطرت جاها حرکت و شليك شده . بوسه آباد ما
قائم تصرف محامدين . دسته طرف سلطنت آباد
و دور شاه حرکت کرده اند

اردوي ملت امرور صبح ساعت پنج ار سه
درواره داخل شديد . تزاوهاي شاه ميدان مرکزی
را تصرف بودند . جنگ هاي سخت در کوجهاي
شهر مانده هاي احرار واقف شده . ملتبان باقراولان
خود نگاهداری نظم نمودند . سپهبدان و سردار اسعد
مجلس را متصرفند . بسياري ار سرمار هاي دولتي و
قزاق مرید به قوه ملت شده اند . ادالي هاي در
وجد و فرحناكي هستند . اتلاف اردوي ملي خيلي
حزني است . انتظار آن ميرود که شاه هر لحظه بيكي
از سارتجاه هاي خارج . پادنده شود . جنگ تا
عصر جاري . سارتجاه ها و مانگ روسي و انگليسي
دست زده شده اند . براي مال و جان رعاياي خارجه
خطري هست زيرا که از عن عبور گاوله خارجه
۲۸ شهر ج ۲ از طهران - محمدعلي ميرزا از
سلطنت بصره و بصره پادنده شده اند . عضد الملک

۱) در مجلس شورای ملی انگلستان ستر (دک کینه) اظهار داشت که پس از تأمل زیاد دولت مصمم گردیده که تا مارچ سنه ۱۹۱۲ چهار جہاز دیگر از قبیل (دریدنات) آماده دارد و علت این تدارک آنست که سایر دول در تعمیر جہازات خیلی سعی میباشند

۲) بموجب تلگرافاتی که به پترسبرگ رسیده در ستمبر آینده اعلیحضرت سلطان محمد خامس در (ایوادیا) اعلیحضرت امپراطور روس را ملاقات خواهند نمود و در اکتوبر آینده امپراطور روس اعلیحضرت سلطان را باز دید خواهند نمود. و سپس در (ینپل) پادشاه و ملکه ایتالیا را دیدار خواهند کرد

۳) در (بارسیلونا) اهالی بر خلاف دولت بلوا نموده ۱۴ نفر مقتول و ۲۰ مجروح شده - مخالفین دولت در (بارسیلونا) مدارس و معابد را آتش زده راه آهن و سیم تلگراف را خراب کرده در شهر (بارسیلونا - تاراگونا - گیرونا) دولت اسپانیا قانون فوجی جاری کرده است

۴) دولت اسپانیا بامنتهای موشیاری انتشار روزنامجات آزاد را جلو گیری مینماید. مراسلات و مخبرات موقوف. انتشار رسمی تشریح میکند بلوای شدید بعضی شهرهای (کاتالونیا) را. بلواییان سعی بوده اند که در تمام مملکت انقلاب اندازند و انسداد این امر را حکومت بنوع سختی مصمم است

۵) بموجب خبریکه از (بارسیلونا) امروز صبح رسیده طریق مخبرات تلگرافی باز شده ولی حمله بر قشون جاری است. پادشاه اسپانیا وارد (مادرید) گردید

۶) انتشارش (بارسیلونا) بسیار خطرناک به نظر میرسد بر سرشامراهها سنگر بندی شده چند کلیسا را آتش زده. قشون بر سنگرها شلیک می نمایند و قتل و غارت بجد کمال است

۷) انتشارش (بارسیلونا) ناشی از بلوای عمومی است. تمام راه های آهن را شکسته. آمد و رفت یکدانه مسدود. حکومت را خوف عظیم طاری شده که در این بلوای خانگی نقصان عظیم بجزک مراکو وارد آید. از این رو در تمام شهرهای اسپانیا قانون نظامی جاری داشته اند

بیاده کار آمد را مستعد دارم در کمال راحت آسوده خاطر باشید. کارها بروفق دلخواه مستقیم و منظم خواهد شد. اردوی ضرغام السلطنه از عقب خواهد رسید. فعلاً مابین حضرت اجل حاجی خسرو خان و سردار محتشم اصلاح کلی شده اردوی بزرگ کلی هم باغیان حضرت سردار محتشم و سردار بهادر حرکت خواهند فرمود. تار و فای خانه وادگی بکلی بر طرف از هر بابت آسوده باشند. عزیزالله خان را احوال برسم (یوسف)

(تلگرام منتظم الدوله)

مقرب الخاقان عزیزالله خان. فردا بھون الله برای طهران حرکت میشود. حضرت اجل سپهبد از قزوین و سایر مجاهدین بیور ملت از نقاط دیگر بهم مدحق خواهند شد. خوانین در چهار محال اصلاح کامل کرده. جناب سردار محتشم و سردار بهادر با هزار سوار وارد اصفهان شدند. امروز آقا خدارحم و ملا علینقی کاشان به خیال خدمت سردار و به جنگ رفتن آمده انشاءالله امورات بطور دلخواه خواهد شد (محمد جواد بختیاری) (ایضاً)

تلگرافی از قم بشما شد. امروز که دوازدهم بود آقا نجفی توشمال و میرزا رضا خان از جانب سردار محتشم و سردار ظفر در کاشان وارد شده. همین امروز برای طهران خدمت امیر منجم رفتند. سردار محتشم سردار ظفر در کاشان وارد شده سردار محتشم از برادرها بکلی گذشته. با امیر منجم و سردار جنگ هم قریب اصلاح است. عصر امروز برای منزله حرکت میشود. منزل بمنزل تا طهران خواهیم رفت. حضرت سپهبد هم مقارن ورود ما وارد میشوند. دکا کین طهران تمام بسته. مخلوق در هیجان. انشاءالله امورات همین دوروزه مرتب خواهد شد. قاطرها را بنرستید (محمد جواد بختیاری)

❦ اخبارات خارجه ❦

۱) در جشن سالانه مشروطیت عثمانی اعلیحضرت سلطان محمد خامس سان ۱۵۰۰۰ قشونیکه تمام مجلس یلباس خاکی بود ملاحظه نمودند. ۳۰۰۰۰۰ نفوس ایشان را به زنده باد محمد خامس یاد نموده تبریک گفتند. شب گذشته چراغان منظمی در اسلامبول شد

واقعات بوشهر

صبح روز چهارشنبه بمجمع علماء اعلام و تجار و کسبه از طرف حکومت محل اعلان شد که اعلیحضرت شاهنشاه جوان بخت سلطان احمد میرزا بر سریر سلطنت مشروطه ایران جلوس می نمایند و در دارالحکومه مجلس تبریک منعقد خواهد شد. عصر همین روز جمیع علماء و اعیان و تجار و کسبه در چهار برج حضور بهم رسانیدند درحالی که قلوب همه مآلامال شغف و افساط بود. دو دسته موزیکان بری و بحری که سوادى از اصل مستند به نوای ملی مشغول بودند مراسم تبریک و سلام جمل آمد در آن حال حضرت اجل حکمران برپا خواسته تلگراف ذیل را قرائت نمود

تلگراف رسمی حضرت اشرف

(سردار اسعد وزیر داخله)

امروز که سه شنبه دوم شهر رجب است موبک فیروزی کوکب مقدس بندگان اعلیحضرت قویث و کت اقدس هر یون شاهنشاه جوان بخت سلطان احمد شاه خلدالله ملکه و ساطانه سلامتی و سعادت و میمنت از قصر سلطنت آباد تشریف رمای شهر دارالحکومه طهران میشوند فردا که چهارشنبه سیم ماه است با سرید عزت و انبیا و شوکت و اجلال و توجیبات حضرت امام عصر عجل الله فرجه بر بخت سلطنت و تاجداری جلوس و سلام عام خواهد فرمود. بر عهده تمام حکام ما احتشام است بمجرد وصول این تلگراف حصول این نعمت عطمی را که اولین دلیل سعادت و نیکی بخیتی ایران و ایرانیان و بهترین شواهد ترقی ملک و ملت و تشیید مبانی مملکت و اجرای قوانین مشروطیت و معدیات و پیش رفت تکالیف و اوامر شریعت مقدسه حضرت ختمی منزات صلوات الله و سلامه علیه وآله است تمام اهالی مملکت و قاطبه ملت اعلام و مزده بختمی نموده و بشکرانه این عطیت کبری که از فضلات مخصوصه حضرت رب العزت است از فردا شب تمام بازار و دکانین و شهرها و قصبات را چراغان نموده بلوازم آتشی بازی و جشن و سرود در اعلی درجه پردازند و ستایش حضرت قدیم الاحسان را بجای آورند. (علی قلی)

الواقف بمواقف العصر آقای امام جمعه دام فضله قیام فرموده خطبه غرائز بزبان فصیح عربی در نواید مشروطیت و شکرانه حصول مشروطیت و حسن اتفاق و انحراد قرائت نمودند. بعد از ختم خطبه یکصد و یک تیر نوب شلیک و مردم بصرف شربت و شیرینی مشغول که صنفاً شاگردان مدرسه سعادت با یک شکوه مخصوص و بشاشت منصوص وارد و یک از شاگردان در کمال فصاحت و بلاغت خطبه ذیل را قرائت نمود و مجلس بذكر زنده باد پادشاه ایران پاینده باد مجلس شورای ملی رطب اللسان و ختم شد

از همان عصر چهارشنبه مردم بنای آئین بستن و جشن و چراغان گذاشتند. الی شب شنبه ششم سه شب چراغان بود. از شب پنجشنبه چهارم شهر رجب المرجب سه الی شب شنبه ششم که شب آخر بود در انجمن و بستخانه و کورک و کنار دریا که جمعی از وطن پرستان بطور شرکت آئین بستن بودند خیلی متصل بود. جناب دریایی در انجمن و بستخانه و کنار دریا دیدن کرده مبارکباد گفتند. با وجودیکه هوا گرفته و بسیار گرم بود باز مردم از شدت خوشوقتی تا ساعت شش و هفت از شب مشغول آمد و شد و مبارکباد گفتن خاصه در جلو انجمن و عمارت بستخانه که موزیکانچهای فوج و جبه از پرس پلیس هر دو در ترم بودند

اجزاء گمرکهم دستکاه عکس متحرک را مهیا کرده بجای مردم را تماشا میدادند مختصر یک نوع فرح و انبساط مخصوص در افراد خلق ظاهر بود که مخالف و مؤالف با یکدیگر تبریک میگفتند

احمدخان (ادکالی) که درهنگ فرسخی بوشهر ساکن است با چند نفر تفنگچی آمده بوشهر بجهت معالجه امراض و دیدن حکومت ولی هرکس حدثن میزند. منجمله میگویند آمده قافلار را از راه (شیخ) که سابق بود برگرداند.

شیخ حسن چاکوتاهی که خصم احمدخان است چند نفر فرستاده در انجمن بست نشسته از دست احمدخان شاکی هستند. دور نیست اگر جلوگیری نشود همین دو روزه آدمهای شیخ حسن و احمدخان در خود بوشهر بهم بزنند و مجدد مهانه بدست

صورت خطابه شاگردان مدرسه سعادت

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(قل اللهم مالك الملك تؤتی الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء و تعز من تشاء و تذلل من تشاء بيدك الخير انك على كل شیء قدير) الحمد لله تعالی که از فضیلت کامه حضرت ولی عصر عجل الله فرجه و حسن اهتمامات و مجاهدات نواب امام عصر حضرات آیه الله و همت ملتبان عموماً و مساعدت سردارین اعظمین و جانفشانی مجاهدین بیور آذربایجان و گیلانی و بختیاری خصوصاً خار دل آزار سلطنت استبدادی از سر راه ترقیات وطن دور شد و کویک رخشان و نیراعظم نور افشان سلطنت ملی از افق آمال ملتبان خاتم گردید

روز هجران و شب فرقت یار آخر شد
زدم این فال و گذشت اختر و کار آخر شد
صبح امید که بد معتکف پرده غیب
گو برون آی که کار شب تار آخر شد

صد هزار شکر و سپاس که گوی زرین نجات
بچوگان ابدواران اصابت نمود و قلوب پژمرده
منتظران بحصول آمال و آرزوی ملی منور و مشع
گردید . سزاوار است که با نغمات وطنی و سرود ملی
دست زنان و بای گویان گوئیم

باز این چه جوانی و جمال است جبارا
وین حال که نو کشته زمین را و زمان را
براستی آغاز پیدایش ترقی و سعادت و ابتدای
رستگاری و نلاح ما ایرانیان این خجسته روز فیروز
و جشن رامش اندوز است که افسر شاهی و دیهم
شاهنشاهی بنایت و الطاف ای بتوسط وابدی ملت و
موهبت امت بتارک مبارک و فرق فرقدان - ای
حضرت اقدس همایونی سلطان احمدشاه دامت سلطه
العلیه برقرار گردید . و سریر شهرباری و جهانداری
کشورباستان و مملکت قدیم ایران بوجود مقدس
آن شهربار ملت مدار زیب و زینت یافت . پس با
احساسات ملی و اشتیاقات وطنی بشکرانه این نعمت
کبری از صمیم قلب بروش راستان این جلوس
میمنت مانوس همایونی که بتصویب و اختیار ملت
است تبریکات فائده و تشکرات لائحه در حضور این
فرمانفرمای عادل باذل که از زمان تربیت در خط
مستقر شده طه طه سلطنت ما در دانه، قد

زده از بذل همه نوع همراهی و مساعدت ملی و
خدمت وطنی غنلت نورزیده قدیم بوده تمویذ فائده
خیر حافظاً بر طبق اخلاص نهاده نثار طلعت همایون
و مقدم میمونش مینایم . و امیدواریم که در سایه
داد گستری و رعیت پروری این سلطنت ملی و
حکومت عادله حضرت اجل آقای دریابیکی سردار
دام اقبانه اله الی بترقیات عصر حاضر نال آمده و
بحصول اختیارات و حقوق ملی فائز گردیده ایرانیان
بختیار و سلطنت با شوکت و اقتدار شده عموم
رعایای ایران بتقاصد نوعی خود یعنی مساعداات و
عدالت و آزادی و برابری و اختیارات بسری مانند
اختیار نفس و اختیار مال و اختیار منزل و اختیار
پیشه و کار و اختیار عقاید و آراء و اختیار اظهار
افکار و اختیار اجتماع و تشکیل انجمنهای ملی و
اختیار نشر تعلیم و تربیت - امیاب و برخوردار
کردند پاینده باد استقلال سلطنت ملی ایران -
مستحکم باد قوانین مشروطیت پارلمان - زنده و پاینده
باد شاهنشاه ملت پناه - زنده و جاوید باد حجج
اسلام و سرداران بیور ملی ایران - سلامت باد
حضرت اجل دریابیکی سردار

امیدوارم این اوقات خیرهای خوب از کینه
ایران خاصه بوشهر که مرکز خفقانگشته میشد بدم
منجمه جناب آقا سید اسدالله مجتهد خارقانی
سلمه الله - وجودش را باید ما اهالی بوشهر از
نعمتای الهی و منعم شایم بخیال تحصیل اعانه برای
فلك زدگان و باقی ماندگان ایتم بحمدین اوفتاد .
بعضی از کم مغزان میگفتند چیزی وصول نمی شود
و برخی برعکس . تا آنکه در عشر آخر جمادی الاولی
در انجمن ایالتی مجلس فوق العاده تشکیل و جمیع
مردم را برقره های مخصوص دعوت و بعد از
انعقاد مجلس خودشان نطقی بلیغ دادند . و بعد
از آن جناب ملا عبدالله فاضل ایستاده نطقی ایراد
و آقای دریابیکی حکمران هم تقریری فرمودند -
که هیجان غریبی در مردم و حالت بکاء دست داد
آقا سید محمد نای که منتها درجه دست تنگ
و مشتی عیال دارد چند قطعه مس کهنه سکه شش
قران ارزش داشت برای اعانه آورد جناب سروسرور
رشدگان استخانات خطبه بگفتار آنرا

بنام سید در دفتر اعانه جمع و مسها را بخود سید وا گذاشت ... و هرکس بتدر خود چیزی در دفتر نوشت ... این بنده خبر دارم ... ریش پستهخانه چندسال است درخیاں عیال گرفتن برای پسر بزرگش میباشد و یکصد تومان بجهت خرج عروسی تهیه کرده بود (گنت مرچه خیدال کردم دیدم در این موقع هیچ نین و عروسی بهتر از توجه به اطال یتیم و صغیر شهداء وطن عزیز میت) تمام یکصد تومان را آن با قوت زبور اعانه داد و گنت خدائ که فرموده (من جاء بالحسنة فله عشر امثالا) بزودی ده برابر بجهت خرج عروسی خواهد رساند ... شخص دیگر در آن مجلس سراغ دارم که بیچاره نان یومیه ندارد و صاحب آبروست و کسی خبر ندارد به تومان اعانه نوشت و قس علی هذا هرکس برضا و رغبت خود ... تا آنکه قریب یکمزار و کثری که منجمه بانصد تومان آن از جناب دریاییکی بود جمع شد و یقین دارم که پس از اتمام عمل جناب مستطاب خارقان که بان اند باسم و رسم و نمره اعانه هرکس را خزانندنوشت ... لاکن از این نکته نباید غفلت کرد که در انفس خیلی اثر است ... با اوقات دیدیم که فلان آقای زاهد عابد در روی منبر دو هزار قسم مردم داده و هزاران حور و قصور بیک قران فروخته مشتری پیدا نشده ... و چنان اثری در کلمات جناب سید بود که بعضی از زنها که شنیدند زینت آلات خود را به اعانه فرستادند ... معلوم میشود خالصاً مخلصاً لوجه الله بدون هیچ خیالی این اقدامات را فرموده اند ... خداوند امثال اینگونه مردمان انسان فطرت انسان طبیعت را زیاد فرماید که شب و روز این وجود محترم در این جهنم بوشهر خودش را وقف ترویج کار و راحت نوع کرده که اغلب اوقات از کثرت گرما و صدمه حالت ضعف بر ایشان مستولی میشود ... و یقین دارم خرج ایشانم از جناب اشرف میرسد زیرا که خود نکارنده که یک از افراد اعلی بوشهر هستم تا کنون بیکقرانی نفرستاده ام که بول سیکار یک روز باشد و تخمیناً روزی دو سه تومان خرج ایشانست ... بدتر اینکه متقی دور آقا جمع شده ایم و هزار اطوار و اقوال ... و ایضا ظاهر ساخته و هیچ روی بزرگواری خود

صبح و ظهر و عصر شب نامه است که در دالان خانه میریزد ... اما از شب نامه نویسان هنوز شاکریم که بخود آقا بی احترامی نکرده اند فقط بمضمون (خوشر آن باشد که سر دایران) (گفته آید در حدیث دیگران) قناعت نموده اند (اللهم اصلح کل فاسد من امور المسلمین)

(ملخص واقعات شیراز)

آصف الدوله از شیراز حرکت ... ظل السلطان حاکم فارس ... بهرام میرزا پسر ایشان و مشیر الملک از اصفهان برای حکومت درشرف حرکت ... اهالی شیراز دو فرقه شده فرقه ظل السلطان فرقه علاء الدوله ... بنی قوام آتش فتنه را دامن میزنند و سرآ خرج انواد را داده صدای حیدر حیدر بلندست ... بازارهای شیراز بسته راه ها نا امن ... صولت الدوله از طرف فتنه اصفهان بطرف شیراز حرکت که با بنی اقوام طرف شود ... شهر شیراز بکلی مشوش قرا از دست رفته ... نهب و غارت و قتل روزانه رواج است ... معین انتجار بوشهری متحصن سارت انگلیس ... بعضی از وزرا دستگیر و در استطاق و امید قتلشان میرود

عقیده یک از خیرخواهان

وظیفه بسیار مهم مجلس مقدس سلوک با محمدعلی است که پنهاننده بروس و انگلیس شده ...

اولاً باید دانست که امروزه شاه در سارت چون یکی از ایرانیان است ... و هرگاه حکومت او را از سارت طلب نماید خواهدمخواه باید تسلیم نمایند بشرط حفظ جان او ...

علاوه بر اینکه این مسئله از مسائل فیصل شده قانون بن الدول است ... یکسال واندی قبل بن دولتین روس و انگلیس هم تصویه یافته ... و در (بلوچوک - کتاب آن) بطور وضوح تشریح بر این امر شده است ... بهتدیه ما بهتر این است که محمدعلی را از سارت گرفته در محل خوش آب و هوای دور از سرحد مانند نواح کرمان تحت حفظ نگاه داشت ... اسلم و اصلح شقوق برای آئینه ایران گویا این باشد ... ورنه بضانت صحیح او را از ایران خارج نموده تا در یک مرکز مخصوص در خارجه توقف نماید ...

بگذارند در ممالک یکی از همسایگان توقف اختیار نموده در آتیه مورث خطرات عظیم شود. محمدعلی باید تحت الحفظ در ایران و یا بضانت در خارجه باشد

بیدالله مع الجماعه

دستور نخستین جمعیت ترقی خواهان جنوبی ایران (حریت - عدالت - اخوت - مساوات)

ماده اول - تشکیل - این جمعیت تشکیل میشود از میان اشخاص متورین و متبیین که اوضاع دنیای جدید را بجزان عقل سنجیده و خرابیهای گوناگون این سامان را بچشم حقیقت دیده و فهمیده اند که علاج این بدبختیهای سرشار میسر نیست جز بتأیید قوای ملی و تغییر اوضاع حالیه به بنای یک اساس جدید

ماده دوم - مقصد - احیای شعائر اسلام - حفظ قوانین مشروطیت - تحصیل امنیت ملی و جانی و ناموسی - شرع و معارف - توسعه دائره تجارت - ترویج امتعه داخله - امنیت طرق و شوارع ترقی عمل زراعت - طرفداری زارعین - آباد کردن اراضی - تقویت صنایع قدیمه - ایجاد صنایع جدید بکار انداختن معادن و بالاخره مقصد کلی خارج نمودن اهالی است از گرداب ذلت و مسکنت و وارد نمودن در عالم تمدن و تربیت

ماده سوم - مسلک - تنویر افهام - تمییز نفوس - سلب عادات ذمیمه - رفع اخلاق فاسده - القای احساسات ملی - اشغال قوه قنوت و جوان مردی - ایجاد قوه شرف دوستی - بی اعتنائی بجهت حسانی در مقابل تحصیل حیوة ملی - ایجاد قوه درک - لذت حریت - عدالت - اخوت - مساوات - ایجاد روح غیرتمندی - ایجاد حس وطن خواهی (وطن خاك پاك نیاکان تربت اجداد خون بهای پدران مادر مهربان و ولی التعم ماست - از بطل او بوجود آمده ایم از خون احسان او پرورش یافته ایم - هم مرکز شو و نمای ما است و هم شمس گاه آخرین ما خواهد بود) ایجاد حس نوع دوستی (نوع ما برادران ما هستند از يك پدریم و از يك مادریم در خیر و شر باهم شریکیم یکی برای همه و همه برای یکی خواهد بود)

ایجاد حس مدافعه از حقوق ملی (بزرگترین

وظایف جمعیت ترقی خواهان است که بادالی بخوبی بفهمانند دارای حقوق ملی هستند . باید حافظ حقوق خود باشند و نگاه داری حقوق خود را توانمند نمود) و علی کل حال ارشاد جبرال امر بمعروف نهی از منکر . سرآ علناً کتباً لساناً قلباً جاناً مالاً . و القای خطابه های نافع و نظریات مؤثر شور انگیز در مجامع عمومی بهترین مسلک ما خواهد بود

ماده چهارم - قوه فضاله - اتحاد و سایل عملیه - استخدام قوای طبیعییه - اعمال حقایق عقلیه برای ایجاد و اختراع يك قوه فضاله مرکبه از شهری و عشایری و مهاجر بتوسعه دائره اتحاد . و القای الیت حقیقی وطنی ما بین فرق مختلفه و احزاب متعدده عرب (ل ترك تاجیک شهری روستائی) و تقویت روابط حسنی و معنوی ما بین اهالی مرزوبوم و مهاجرین این آب و خاک که در خارجه مسکن گزیده اند

ماده پنجم - اجتماعات - این جمعیت در داخل و خارج حاوی محفها و انجمنهای است سری علمی رسمی تیررسی تجارتی زراعتی صنعتی سیاسی علمی ادبی و غیره و تیره از روی نظامنامه های مخصوص و فصول جداگانه بتلاطمه اقتضای زمان . مسکن اشخاص عرف عادت - عقل و شرع با حفظ امنیت عمومی ولی مقصد و مسلک و قوه فضاله یکی است بقسمی که انجمنهاییکه برای نشر این مقصد تأسیس میشود با اختلاف در مشرب و مطهر و با اطوار و اوضاع گوناگون کنش واحده همگی رهیار يك مقصود و مقصدند

ماده ششم - تعهد - هر يك از اعضاء هنگام ورود در حضور کلام الله الجید متعهد است که مطابق دستور جمعیت رفتار نموده در توسعه دائره اتحاد کوشیده و کائناً ما کان قوانین مشروطیت را معمول و حفظ و حمایت برادران خود را منظور داشته در کتمان اسرار جمعیت سعی باشد

ماده هفتم - طبقات - اعضاء - اعضاء این جمعیت به طبقه منقسم میشوند

اول مؤسس . که هنگام ورود وجهی بعنوان اساسیه و مطلقاً شهریه خواهد پرداخت

دوم عمومی . که در هر سال وجهی بعنوان سالانه میدهد

نوم افتخاری . که هنگام ورود و بجای معتدبه مطابق جهت خود برداشته و بالکله از تکالیف جهت خارج است . فقط عضویت را امتحان خود خواهد داشت

ماده هشتم - صندوق ماهه - تمام وجوهات جمعیت از اساسه و شهریه و سالانه و افتخاریه و تبریه و وجوهات بریه و نتایج اموال خیریه و تبریه . تمویل امین صندوق جمعیت که بر حسب ثلثه آراء معین شده است گردیده و بتصویب اعضاء جمعیت مصارف لازمه خواهد رسید

ماده نهم - ملاحظات لازمه . اول کارروائی اعضاء این جمعیت حمایت از یکدیگر جاناً و مالاً و همگی فرض و متعین است

دوم - رای پیش بردن مقاصد خود اعضاء این جمعیت از هیچگونه اقدامات مصایقه نخواهد کرد

سوم - اعضاء این جمعیت خود را شریک و سهیم در هر یک وجه حاک و دین خود مبداند . لذا اقدامات طالبان و اجتهادات خارجه را تن در نخواهند داد

چهارم - ترین اقدامات و اصلاحات که جمعیت ترقی خواهان خون ایران پیش از اد همت پیورانه خود نموده اند اصلاح حکمرای داخلی است و عن قریب است که بخواست یزدان پاک اقدامات مرده این گروه خیر اندیش مؤثر شده عموم طوایف صحرانی و فرق شهری خلع سلاح نموده با اصلاحات داخلی خواهند پرداخت

تشریح واقعات خنک طهران

(رحب تلگرافات)

صبح ۲۱ ح ۲ - اردوی ملی گیلان از پل (کرج) بطرف جنوب غربی طهران رخ نموده چنان معلوم می شود که ما اردوی بختیاری که در ۲۵ میلی شبر قیام دارند میخوانند ملحق شود - بی دربی از اصفهان سواران بختیاری بکمک اردوهای ملی طهران روانه می شود - قزاقان دولتی از (شاه آباد) حرکت و مقام مستحکمی را در جنوب اتحاد نموده اند - انسران اردوی گیلان تصمیم عزم خود را در ورود بطهران ظاهر می نمایند - و حرکات آنها از جمعیت بزرگ لایحل سیاسی بشمار است - بیانات سپه دار اعظم بوقایع نکار ان جرائد تمام مبنی بر صلح است - حرکات قشون روس

بجانب طهران ممکن است شرایط صلح ملت ودوات را تا درجه آسان نماید - اقدامات سنرای دو تن روس و انگلیس بجز خیلی درین موقع نازک مبد تواند بود - بقیه قشون روس هم از مادکوه روانه و گویا امروز در انزلی وارد گردد . تزاقدای روس با منتهای شتاب بحساب قزوقین رهسپار حتی توپخانه هم عقب آمان حرکت خواهد نمود

۲۲ ح ۲ - خنک در بواح طهران بین اردوی بختیاری و قشون دولت حری است از قراسی که بدست آمده قشون دولت در مقابل اردو های ملی ایستادگی نتواند نمود ، و جماعتی هم از قشون دولت گریخته و پراکنده شده اند

دیش سربداران ملی مشغول ملاحظه و تقسیم اسلحه با نراد قشونی بودند . این نکته طاهر میدارد که خیلی نزدیک طهران رسیده میگویند در پنج میلی شهر امراق کرده اند . سربداران دولت از این خبر واقف شده دروازه های شهر را بسته و مدح مکتوب نموده بریده مستحظین طهران انزود داده و در عمارت پارلمان و مسجد سپسالار نند ریادی قراول کاشته و راهی که طرف نارار میرود بجز مستحکم نموده اند . ما این همه دو تنیان حواس خود را ناختم و خیلی در هراسند - اشخاب اشرار و روحاله در محافظه داط مرکزی شهر و نارار قلت قشون شاه را در مقابل ملتبان حاضر میدارد که خیلی مقام ساطب خونناک است . در صورت شکست دوات حالت مازار ما این مستحظین چه خواهد شد لارم به بیان نیست ، من دادن اسلحه به اشرار خیلی بر معنی است و این اشرار صاف میگویند که اگر میدان بر آنها تسک شود رفتار خود را دگرگون خواهند نمود . در آن حصه شر که - ارتخاها واقع است امنیت کامل حاصل و کسایکه قصد حرکت از طهران داشتند مؤنوف نموده اند ولی اگر حنک واقع شود این حصه بجز حالی از خطر نخواهد بود

صبح صادق در حالتیکه کاملاً هوا روشن شده بود سپه دار اعظم ما حصه از اردوی خود از (کرج) بیرون آمده و از راه بسیار نزدیک بطرف اردوی سربدار آمد حرکت نمود . معلوم است که عرض سپه دار اعظم پیوستن باردوی سربدار اسطه است . حصه از قشون دولت برای جلوگیری قراولان

اردوی سپه‌دار و سردار اسد بشاه آباد فرستاده شده . میگویند سرداران ملی اعلام نموده اند که امشب یا فردا صبح وارد طهران خواهند شد و نیز بیان شده که با آنچه جلوگیریهای دولت عاقبت دو اردوی ملی بیکدیگر پیوسته و در پنج میلی غربی طهران رسیده اند . مصمص السلطنه امروز نیز شصده نفر سوار مختباری به کنگ اردوهای ملی فرستاده . گمان نمیرود که سرداران ملی امشب بتوانند داخل شهر شوند مع ذلک خبر ورود آنها مورت انقلاب عظیم گردیده . قرب باغ بهارستان یعنی عمارتی که مجلس ملی در آن منعقد بود يك از ملتبانان بقتل رسیده و از قاتل او خبری نیست

۲۳ ج ۲ - بن قشون دولت و اردوهای متحده ملت جنگ واقع شده قشون ملت مستحکات خود را که بیست میلی جنوب (کرج) بوده محفوظ داشته و در یازده میلی طهران و شرقی پل (کرج) اردوگاه زده اند . قزاق و سائر قشون دولت که متجاوز از هزار و دویست نفر بوده اند با هشت توپ . يك کاروانسرای مخروبه را در (احمد آباد) که دو میلی اردوهای ملی است متصرف گردیده يك ساعت تنور جنگ شعله ور بود که (من - وقایع نکار) وارد (احمد آباد) شده بر عقب کاروانسراییکه بخوبی اردوهای ملی نمایان بودند قرار گرفتیم . دو ساعت کامل قشون دولت که تحت فرمان چهار افسر روسی بودند با توپهای بزرگ بر مقامات اردوهای ملی شلیک میکردند و يك تبه کوچکی را که در شمال شرقی اردوی ملی بود تصرف کردند . اردوی دولت با توپهای مکیم و سریع الاطلاق متصل بر ملتبانان شلیک میکردند . از اردوی ملی فقط با یکتوب جواب آنها داده می شد . تا دیرماز بهمن قسم جنگ جاری بود و اردوی دولت نتوانست قشون ملت را عقب نشاند . سپس از اردوی ملی چهار نارنجک بر تبه مذکور انداخته و اردوی دولت را پریشان ساختند . این واقعه سبب التوای جنگ گردید و چنان معلوم می شود که ملتبان مصمص اند که هم امشب وارد طهران گردید . قشون روس از انزلی به قزوین که هشتاد میلی طهران است رسیده

۲۴ ج ۲ - طهران بقبضه مشروطیتین در آمد دیروز نصف النهار بالغ بر سه هزار قشون ملی نزدیک

سکوه البرز نمودار بودند قرب مغرب بدون اینکه احدی از حرکات آنها و نقشه پیشقدمی شان واقف شود حرکت و علی الصبح وارد شهر شدند . اردوهای ملی از سه دروازه ورود بطهران نمودند بدو سه متر دروازه بان را خنه کرده و ده نفر مستحظین را کشته بقیه رو بفرار نهاده بدون مانع اردوهای ملی وارد شهر و فوری بگرفتن اسلحه از قشون دولت مشغول و بر دروازه های شهر مستحظین خود را کاشتند - هاتشم که سرداران ملی وارد شهر شدند جلوریز بطرف بهارستان که عمارت بازمان است رفته قشون دولت که بمخاطبات آنها کشته شده بودند بدون مدامه تسلیم و مجلس ملی بقبضه سرداران وطن خواه ملت در آمد . همینکه دو سردار ملی بهمارت بهارستان وارد شدند بواسطه خستگی تایی که درین چند روزه داشتند در عمارت بهارستان با کمال اطمینان استراحت فرمودند . فعلاً جز نشاط مرکزی از میدان توپخانه و قزاقخانه و نواح آن تمام شهر بقبضه ملتبانان در آمده . بواسطه خستگی اردوهای ملی فوراً قصد تصرف نقاط مرکزیه را نه نمودند فقط در حین ورود شهر يك هزار از ملتبانان بقتل رسیدند . از قشون دولت هم قایدی مقتول شد . عده مقتولین از روی صحت تا کنون معلوم نشده ولی هم قدر میتوان گنت که برخلاف تصور در قبضه طهران خساره جانی چندان واقع نگردیده است - شش سرداران ملی در پیشرفت مقاصد خود تمام از روی پلندیک و دانشمندی و سلوک شان ناقشون دولت و اتباع خارجه خیلی شایسته بود و به دولتبان جز از گرفتن اسلحه کاری نداشتند - افراد قشون دولتی از سلوک اردوهای ملی منتهای درجه تعجب را مینمایند - اشرار و رجانه که برای غارت تحت سلاح آمده بودند همینکه اسلحه از آنها گرفته شد جرئت بیرون آمدن نه نموده در خانهای خود پنهان شده اند - اینک فقط از طرف قزاقان شلیک جاری و تا حین تحریر آرام نگرفته اند -

سرداران ملی بمجرد ورود بطهران در امنیت شهر کوشیدند و عده از نجبا و دامایان اردو را برای محافظه محله اروپاییان کاشتند - فقط کاری که در شهر برای ملتبانان باقی مانده همانا قبضه قزاقخانه و میدان توپخانه و سه دایر نقاط مرکزی است و

خواهد نمود. ولی دانایان رموز میدانند که شاه نه دارای آن قوت است و نه سامان و اسباب برای این کار دارد.

هیچگونه ضرورتی برای مدافعه روس و پیشقدمی قشون قزوین تا کنون دیده نمی شود. شاه هر ساعت مصمم فرار و کمان می رود که در یکی از سفارتخانه های خارجه پناهنده شود.

سپه دار اعظم و سردار اسعد مخصوصاً در عمارت پارلمان سکوت اختیار نموده اند.

سید کوچکی با جمعی از ملتیان عمارت سعدالدوله را متصرف شده اند.

محللات و بازارهای جانب شمال شهر را سرداران ملی با آدمهای مخصوص خودشان در متبعا درجه نظم نگاهداشته اند.

بسیاری از قشون دولت به اردوهای ملی ملحق شده دولتیان ساهی اند که در وسط شهر که فعلاً بقبضه قزاقان است بر استحکامات خود بیفزایند.

در قریب سنارتخانه انگلیس امروز جنگ جاری با سر نیزه و گلوله تفنگ زد و خورد زیاد واقع شد در این جنگ نیز اندکی از ملتیان کشته شده و تا کنون جنگ جاری ولی سنارتخانه ها و بنکهای خارجه از هرگونه مخاطره محروظ و هیچگونه خوفی به جان و مال رعایای خارجه نمی رود. فقط بعضی گلوله ها که رد و بدک می نمایند من غیر عمد به برخی عمارات اروپائیان تصادم می کند.

(کرنل ایاکوف) بر عمارت خود که متصل قزاقخانه است بپرق روس را بلند نموده چون این عمارت در وسط سنگرهای قزاقان واقع شده نمکی است از روی سهو نه عمد در مقام بپرق روس را توهین عاید شود. مادام (ایاکوف) هم به معیت شوهر خود در همان عمارت سکوت اختیار نموده است ۲۵ ج ۲ ملتیان اداره تلگرافخانه را بتصرف خود آوردند. این تلگرافخانه دولتی نزدیک تلگرافخانه انگلیس واقع است با این همه چون ملتیان در آنجا ازدحام نموده اند کار بر عملیات تلگرافخانه انگلیس قدری دشوار شده است.

تمام شب گذشته شلیک تفنگ جاری بود. تا جائیکه اطلاع داریم مکرر قشون ملی بر سنگرهای قشون دولت و قزاقان برش برده کامیاب نگرددند.

تا کنون بتصرف دولتیان میباشد. از انتظامیکه ملتیان در حفظ شهر نموده اند اضمینان از عدم پیشرفت حمله خارجه یعنی حمله شاه بشهر دارند. در تمام کوچه و بازار افراد اردوهای ملی مشغول امنیت و محافظه اند. در کوچه ها فقط یک دو نفر قزاق و چند اسب دیده می شود. با این همه نمیتوان حکم قطعی در پیش آمد آینده سلطنت نمود. چرا که در طرف قزوین بعضی دسته جات قشون دولت تا کنون موجود و نزد شاه هم عده کثیری از لشکریان تا نوبخانه و قورخانه کانی باقی مانده است. همینقدر میتوان گفت که برای اهل شهر اعم از خارجه و داخله خوف و هراسی نیست. آذوقه هم تا کنون فراوان. اهالی در این امر هم شکی نیستند چون اداره جات تلگرافی را دولتیان در قبضه دارند ابدأ اطمینان ندارم بر اینکه تلگرافم برسد یا نه.

مشروطین طهران قوتی فوق التصور به اردوهای ملی داده. و هر اران نفوس تحت سلاح آمده خودم صدها را دیدم که در جلو عمارت بهارستان با اسلحه ممتاز در حفظ کعبه آمال خود (یعنی مجلس پارلمان) با خرمی تام مشغولند.

سپه دار اعظم با متبهای جد و جهد مشغول انتظام شهر و تدارک پارلمان و فراهم نمودن وکلای رای انعقاد مجلس فوق العاده میباشد.

سپه دار اعظم رسماً به جمیع نمایندگان دول و سنرای خارجه از قبضه خود بر شهر طهران اطلاع داده و صامت مال و جان خارجه را نموده و ضمناً اظهار داشته که هیچ مخافتی هم با شخص شاه ندارد فقط انعقاد مجلس پارلمان و استحکام او را خواهان است و بس.

جنگ در جنب میدان توبخانه شروع و قزاقان در قزاقخانه مشغول بشلیک. قشون ملی نیز برش بسنگرهای قزاقان برده مطلق است که قشون دولتی بزودی تسلیم شوند.

در راه قزوین که عمارت تابستان شاه است دیده می شود که قشون دولتی از میدان جنگ معاودت می نمایند.

عده زیاد بختیاریان از قم بطرف طهران رهسپار شده. شاه اعلان داده و سخت تهدید نموده است ملتیان را که طهران را محاصره کرده با توب بست

بناك شهرت دارد صكه قشون دولت قصد فرار
اشته كه شهر را تخليه نمايند ولي ميسر نشد. ان نيامد
شاه بذريعه سعدالدوله مؤيد پلتيكي خود كوشان
ست كه با سرداران ملي در مواد صلح گنگونمايد
نزاي روس و انگليس از سپهدار اعظم خواهش
بوده اند كه اگر خواهشات شاه با خيالات آنها
بوافق شد آنان بز در اصلاح كلك خواهند نمود
سپهدار جواب داده كه تا شام حاضر به پذيراني
يلجي و شنيدن خواهشات شاه خواهد بود. ولي نه
يلجي از طرف شاه و نه گنگوئي درميان آمد
شاه در بيرون شهر با كمال آرامي نشسته و جداً
در تدارك تسخير طهران برآمده و قشون خود را
ر تپه هاي اطراف شهر كه سه ميل شمال شرق
واقع اند كاشته و با منتهاي قوت قلب دارد بر عمارت
ارلمان بي دروي شليك مي نمايد و بردروازه (دوشان
به) و سائر مقاطعيكه بقبضه ملتبان ميباشد قشون شاه
بشليك مشغولند. ولي نتيجه از اين همه بمباردمان معلوم
شده است. قشون و قزاقانك در وسط شهر قرار
ناريد بطرف ملتبان جداً مشغول شليك اند بر آنها
تر درستي تا كنون ظاهر نيست
امروز صبح مجدداً (۵۰۰) نفر از بختياريان
وارد و بر قوت ملتبان افزود چنان ظاهر مي شود
كه فعلاً در داخله شهر طهران ۳۵۰۰ بختياري
برجود است. — از ملاحظه اين واقعات نزاي
دو تن روس وانگليس بدین خيال كه شادرا بصلح
راضي نمايند رفته و پس از استدعای آنها شاه با
كمال جوان مردی جواب داده « چون اقدام ملتبان
بشون سلطنت موروثي من برخوردده بقت شمشير
خواهم ايستاد تا وقتيكه سرداران ملي با كمال خضوع
و خشوع تسليم شوند و هرگاه ضرورت پيش آيد بشخصه
كبادان اردو را اختيار نموده جنگ را خاتمه داده
ملتبان را مغلوب و شهر را مسخر خواهد نمود »
ولي ظاهر است اين سخنان ابتداً از روي مشاعر
تخييل نيست. دانايان همچو تصور كرده كه شاه
خيال فرار بيكي از سارت خانها دارد و اين
سخنان را در بي كم كردن بملت اظهار ميدارد
تمام شب گذشته قزاقان و لشكريان شاه از دو
طرف بر ملتبان شليك مينمودند. قشون ملي از شمال
و مشرق حمله بر كز قزاقان نموده مقضى الرام گرديدند

و باغچه كه مشرف بخانه لياكوف بود متصرف شده
و هنوز هم ترك شليك بر ملتبان نموده اند
سپهدار اعظم و سردار اسعد بسير روس سخت
پروست کرده اند كه لياكوف با اينكه علم روس را
بر خانه خود بلند نموده قزاقان از هانجا شليك به
ملتبان مي نمايند

شاه در سلطنت آباد آمده با شاعرانده كامران
ميرزاي نائب السلطنه مشغول تصير استحكاماتند
شاعرانده عضدالدوله در سائر خانه روس بنا نموده
شده. سعدالدوله وزير امور خارجه در (قلهك)
مخفي گرديده

شاه نقشه كشيده بود كه بلكه قشون خارجه شهر
را بذريعه اشرازي كه تحت سلاح آورده از دروازه
شالي وارد شهر نمايد سرداران ملي ملتنت شده فوري
جلوگيري نمودند

آنچه به تحقيق پيوسته در اردوي شاه و توپخانه
و قزاقخانه قور خانه زيادي باقي نمانده و قشون كي
هم كه براي شاه مانده بواسطه نبودن قورخانه از
مدانمه عاجز و ثبات قدم نتوانند اظهار داشت و
اميد هم نميرود كه از جاي ديگر قورخانه با آنها برسد
اردو هاي ملي هم تازه توپهاي خود را بيرون
كشيده بر سائر هاي قزاق و قشون دولتي شليك
مينمايند و سرداران ملي مصمم شده اند كه تا شام
مستحكامات قزاقان را متصرف و از آن بعد بلا
فاصله هجوم به سلطنت آباد بياورند

شاه آخرين خط اتام حجت (اولي مقام) به
سرداران ملي داده و اعالي شهر و اردو هاي ملي
را تهديد کرده و مهلت بخشيده كه اگر تا زدا تسليم
نشود شهر را بمباردمان نموده بر احدی از آنها
ابنا نخواهد فرمود. ولي واقان رموز ميدانند كه
ار اين حرركات جز تضییع وقت نتيجه حاصل نيست
نماينده سارت روس در عمارت پارلمان خدمت
سپهدار اعظم و سردار اسعد رسیده شرايط تسليم
شدن قزاقان را خواسته و برخی مستدعيات هم از
طرف آنها پيش نموده است

سرداران ملي جواب داده اند هرگاه اسلحه
بگذارند با شخص آنها كاري نخواهند داشت و اگر
هم خواسته باشند به دولت مشروطه خدمت كنند
با شرايط لازمه عذري ندارند

کرنل لیاکوف سؤالات ذیل را از طرف قزاقان
بتوسط سفیر روس مکتوباً پیش نمود .

اول - اردوهای ملی شلیک بقزاقان را موقوف
دارند .

دوم - سلوکی که نسبت به قزاقان در صورتیکه
اسلحه بگذارند خواهد شد تصریح شود .

سوم - آیا قزاقان را اجازه داده خواهد شد
که در سلطنت مشروطه خدمت نمایند ؟

چهارم - سپهبد اعظم و سردار اسعد آیا ضمانت
حفظ خان قزاقان را می نمایند اگر آنها ترك اسلحه
گویند ؟

حوائی را که سرداران ملی داده اند اربین قرار
است . ملتیان مخالفت شخصی با قزان ندارند . هرگاه
ترك اسلحه گویند مشروط دین مأمون تواند بود
اول - اگر قزاقان تسلیم شوند و اسلحه خود
را به مابندگان ملت به سپاردند تحصناً آزاد خواهند
بود در خدمت به مشروطیت یا بیرون رفتن از ملک
دوم - چون دولت مشروطه ایران قشون مرتب
لازم دارد ممکن است قزاقان را با هم مواج
معینه مخدات دولت بگمارد

سوم - پس از آنکه قزاقان ترك سلاح گویند
و خویش را تسلیم به ملت نمایند ضمانت جان آنها
از طرف ملت خواهد شد

رحی اشرا و اواد صکه در خدمت دولت
پلباس قشونی در آمده بودند چون کار را بر خود
سحب دیده آفر بمارت دکان و نارارهاییکه در
حیطه تصرفشان بود گذاردند - این خبر سرداران
ملی رسیده فوراً خود را بدان مقام رسانیده سریعاً
حلولگیری از آنها نموده صد هر از آنها را بتل
رسانیدند و در همان برش سه توب دوتیاهم قبضه
ملت درآمد و شکست کامل قشون دولت رسید
و برخی از سنگرهای دوق را نیز بمباردمان نمودند .
خوف آن میروند که در این آخر جنگ عده زیادی
از طرفین بقتل برسند درین موقع یک خانه ارضاعیای
خارجی را اشرا غارت نمودند - قیمت ارزاق رو
بیلا گذارده - و اگر چند روز دیگر کار بر این
منواله گذرد اهالی شهر را دشواری زیاد پیش
خواهد آمد

مجدداً نمایند ستارت روس بمضور سیدار اعظم

و سردار اسعد آمده از طرف کرنل لیاکوف
پیغام آورده که کرنل موصوف اظهار داشته که
ازین و بعد قزاقان شلیک نخواهند نمود مگر
به قشون بی تربیت و اشرا را که شاه تحت
سلاح آورده و مشغول به غارت هستند . لذا خواهش
می نماید که قشون ملت را از شلیک به قزاق باز
دارند . و نیز اظهار داشته که شروط دیروز را که
سرداران ملی نموده اند فقط درباره قزاق ایرانی
بوده و انداً اسمی از شخص کرنل لیاکوف بیان
نیامده است که با وی چگونه سلوک خواهد فرمود .
سرداران ملی هیچوجه مابین محاربه اعتنا فرموده
و جواب ندادند

عصر همان روز (کرنل لیاکوف) خطی متصرفانه
مخصور سرداران ملی بدین مضمون عرصه داشت

دیروز و امروز به حصر انعالی اصلاح داده بودم
که من بعد هیچ وجه در محاب قشون ملی نخواهد
بود و هیچگونه خصومتی با آنها نخواهد کرد . بدنام
چه باعث شده که بار هم بر نقاط قزاقان از طرف
قشون ملی شلیک می شود . التماس و استدعا دارم که
امر فرمائید اربین و صد طرف ما شلیک نمایند
« گویا خیلی مادام این آکوف زایشان شده باشد »
حوائی را که سرداران ملی به کرنل لیاکوف
نوشته اند اربین قرار است -

دیروز بایده ستارت روس از جانب شما با ما
ملاقات نموده و بدست ما نوشته از شما سپرد که فعلاً
آن نوشته موقوف و در جواب همین خط نقل
آن را میبرستیم از ملاحظه آن شما خواهید دانست
که خودتان قصور وارید . چه در جنگ آخری که
ما بر ملت و قزاقان شده شروع از قزاق بوده و
شما در اجرای حکم موقوفی جنگ انداً اقدامی
نموده بودید . عجبت تر اینکه قزاقان تحت امر شما تا
کنون از سقت خانه شما بر مقاماتیرا که ما حالا
منصرف شده ایم شلیک می نمایند ، و چند روز از
ملتیان را کشته اند - لذا قشون ملی از مدافعه آنها
تعمیر است . هرگاه آن مشروطی را که خود شما نموده
قبول دارید و در احراء آن حاصرید مسلم است
قشون ملی نیز دست از مدافعه خواهد کشید و
مخصوصاً در این باب حکم داده شده است که تا
صبح بقزاقان از جانب ملت انداً شلیک نشود ، ما

میدواریم که لجهود شاه بزودی در موقع ایضا
گذاشته آید

چنان معلوم می شود که کرنل لپاکوف حکم به
تسلیم قزاق داده چه از دو ساعت باین طرف شلیک
موقوف است - ولی خنک شش لول و تنگ
در میان مختیاریان حامی شاه و قشون ملی بختیاری
جاری است. توبیخه شاه هم ساکت شده. فقط
سبب فر قزاق با توبیخه دور شاه باقی مانده و
شاه میتواند آنها را از خود جدا نماید

سپه دار اعظم و سردار اسعد خیلی مطمئن القلب
و بشاش و خوشحال معلوم می شود. از اظهارات
آنها که تمام مبنی بر صلح خواهی و سلم جوئی و
امنیت طلبی است مخالفین را موالف ساخته هیچگونه
خوفی هم بر رعایای خارجه نیرود. قشون ملی هر یک
از خارجیان را در راه ملاقات میبایند منتهای سلوک
و احترام را در حق آنها مراعات میکنند

پیان سرداران ملی این است که ما ابدأ برای
خنک با شاه نیامده ایم، فقط قصد مان استحكام
پارلمان است و ما با هیچکس عداوتی نداریم، و تا
امروز هم در هیچ موقع جز بدنامه به برداخته ایم.
در حق شاه بیانشان این است که اختیار از دست
ما خارج میباشد هرگاه ملت شاه را بخواهد به تخت
سلطنت برقرار دارد ما هم خدمتگذار خواهیم بود
چه مأموریت ما از جانب ملت است و ملت اسلحه
بدست ما داده سلطنت مشروطه را خواهان گردیده
اند، هر کس از دوستان تا امروز اسیر ملتیان
آمده فقط اسلحه آن را گرفته آزادش کرده اند
و هر نقطه را که بتصرف آورده فوری امنیت
قائم نموده اند

۲۶ حامی التابیه - شاه طهر را سخت بمباردمان
نموده با وجود پروتس سزای دول به شاه که نباید
شهر را بمبارد نماید، ولی این بمباردمان شاه تاجیکه
اطلاع یافته ایم بی نتیجه و اثر ماند و هیچ نقصان
بر رعایای خارجه و داخله نتوانست وارد آورد

از سزای توبیخه انگلیس در خصوص طلبیدن قشون
روس از قزوین چیزی معلوم نشده و سفیر روس
هم در این خصوص اظهاری نداشته که قشون قزوین
را طلب نموده است. دولت روس در سرحدات
ایران هم قشون زیادی جمع نموده که اگر

ضرورت معلوم شود طلب نماید

دوکتور اسماعیل خان نماینده ملی ایران که فعلاً
در لندن است امروز صبح تلگرافی از طهران
یاخته است که قشون ملی فتح کامل نمود و تسلط
تمام بر قشون دولت حاصل کرد

۲۷ ج ۲ - چهل و هشت ساعت کامل بن سزای
روس و انگلیس و سپه دار اعظم و سردار اسعد در
ماده پناهندگی شاه بسارت روس و تسلیم قزاقان
مخبرات جاری بود. عاقبت شاه در (زرکنده)
به عمارت ییلاق سزارت روس وارد و ازین حرکت
بر حسب قانون بن الدول خویش را ارتاج و تخت
ایران ابدی محروم ساخت - پس از این واقعه
تدارکات مسلحه خارجه در حفظ مال و جان اجاب
بجاست

و نیز ترار شد که باقی مانده قزاقان با نسری
لپاکوف تحت فرمان وزیر جنگ خدمت محکوم
تازه ایران به نمایند

در اطراف سزای توبیخه انگلیس دیشب تا چند
ساعت قشون بختیاری شاه با وجود اعلان تحص
محمد علی در سفارتخانه بر ملتبان شلیک می نمودند
عصر دیروز خواهش شاه در پناهندگی بسزای توبیخه
معلوم شد و سزارت روس برای پذیرائی آمدگی
می نمود و امروز بساعت دشت و بیج صبح شاه و
ملکه و دو فرزندش وارد سزای توبیخه روس گردیدند
فوری قزاقان روسی و سواران هندی برای حادست
شاه مأمور شده بفرق روس و انگلیس را توام بر
آن عمارت بلند نموده (یعنی شاه در پناه دولتین
روس و انگلیس درآمده است)

امروز عصر امر تسلیم قزاق و قشون دولت
به وساطت سزای دولتین روس و انگلیس تسویه
یافت. کرنل لپاکوف در بنک انگلیس حاضر شده
یک از سرداران بختیاری در آبخارته کرنل مزبور
در معیت سردار موصوف بحضور سپه دار اعظم رسیده
سپه دار او را موقتاً بخدمات کاشت چه معین بود که
سپه دار وزیر خنک مقرر خواهد گردید. در
حن عبور کرنل لپاکوف که بحضور سپه دار برای
تسلیم شدن خود میراث اهالی صدا را بمسرت بلند
کرده میگفتند (بهادر بهادران لپاکوف) فرمایشات
که حضرت سپه دار اعظم به لپاکوف در مجلس مقدس.

فرمودند تمام مبنی بر دلجوئی و صلح خواهی بود امروز مجلس عالی فوق العاده نیز از علما و سرداران ملی و رؤسای نظام و شاعران و اعیان و تجار و کسبه در عمارت پارسا تشکیل یافت بالاتفاق بخلع محمدعلی شاه و سلطنت سلطان احمدشاه ولعهد رأی دادند در همان مجلس عضدالملک رئیس ایل قاجار موقتاً نائب السلطنه قرار گرفت . سپهبد اعظم وزیر جنگ و حاکم طهران . سردار اسعد وزیر داخله . سردار منصور رئیس پست و تلگراف . ناصرالملک رئیس الوزرا و وزیر خارجه . صنیع الدوله وزیر معارف . فرمانفرما وزیر عدلیه مقرر شدند بعد از آنکه محمدعلی در سنارتخانه روس وارد شد تلگراف ذیل را بامپراطور روس نمود بخود و عیال و اولاد را در تحت حسانت اعلیحضرت امپراطوری در آورده ام

محمدعلی در (زرگنده) محظوظ و تمام اختیارات از او سلب گردیده و باید گنت تمام شکایتهای ملت هم از روی رفع شده باشد . کسبون مخصوص از حاکم سزای روس و انگلیس در مجلس مقدس بحضور سرداران ملی آمده بنامندگی شاه را رسماً اطلاع داده و اظهار داشتند که بر حسب قانون بیادول پس از بنامندگی شاه بنسارتخانه طبعاً او خلع از سلطنت گردیده و محبت یک نفر ایران در سنارتخانه بنامندگی است . حالا ملت در تشکیل سلطنت انتظام مملکت خود بر قسم صلاح داند مختار است امیربهداد نیز بهراهی محمدعلی میرزا در سنارتخانه روس بنامندگی شده است

کرل لیاکوف و قزاقان بر حسب امر حضرت سپهبد اعظم وزیر جنگ بانظام شهر و نواحی و گرفتن سلاح از اشرار و دفن اموات بر حسب قوای دیانت و کشادن دروازهها و برداشتن سنگرها و غیره و غیره مشغول است

امروز صبح یکصدسته ارقزاقان روسی مجدد وارد قزوین گردید چون ضرورت بوجود آنها نمانده سریعاً عودت خواهند نمود

یکصدسته از قزاقان ایران توپهای خودشان را در اطراف سنارتخانه روس باسم حسانت سوار نمودند ولی ملتیان ابداً افسان بمرکب آنها نه نموده

حالا میتوان از روی اطمینان گنت که بیچ وجه خرفی بر مال و جان اتبباع خارجه نمیرود حرکات اردوهای ملی خیلی شایسته و قابل تمجید بوده است و ایات خود را قسمی ظاهر داشته اند که بخوبی از عهد امنیت و حفظ اتباع خارجه بیرون توانند آمد

عصر شهر در کمال امنیت بود در خنیاام نصرت فرجام قشون ملی با وجود خستگی و زحمت چهار روزه اسباب جشن و سرور فراهم و فرج بعد از شدت در آنها نمایان بود فقط از قرب سنارتخانه انگلیس آنهم از بختیاریان شاهسون برخلاف ملت صدای شلیک باند است و سرداران ملی مخالفت آنها را قابل اعتنا ندانسته و تا کنون بحاجب ایشان رخ نموده اند

عمارات و تکا کیندکه در حول وحوش اردوی دولتی بوده تمام بضارت رفته منجمله مکان رئیس تلگراف خانه انگلیس که تمام و کمال غارت شده است

از وقتیکه کرل لیاکوف و قزاقان و قشون تحت امر او تسلیم بملت شدند و به سلطنت آباد خبر رسید محمدعلی را ایقان به ختمت سلطنت خود حاصل آمد و حفظ جان خویش را بنیت داشته بنامندگی بسارت روس را مصمم گردید . و آنچه محقق است جز محافظه جان خود از بسارت خواهش نموده است

قزاقان تحت امر لیاکوف بعد از آنکه افسرشان تسلیم شد اطاعت نموده و مصمم حمله بر مانگ روسی شدند . عده آنها ۳۰۰ الی ۴۰۰ بود . خوف آنان بیشتر ازین بود که مرگه تسلیم ملتیان شویم تمام را بقتل خواهند رسانید و ازین امر اصینان ماها داده شد

محمد علی مصمم گردیده بود که شخصاً از ایران خارج شود ولی از خوف اینکه مبادا سردار اسعد که یک از رجال قوی دل است از او جلوگیری کند بنامندگی بسارت خانه را ترجیح داد

این امر به تحقیق پیوسته که دوتن انگلیس و روس بیچ وجه خیال مداخلت بامور داخله ایران ندارند . لذا بر فعه اهالی است که هر گاه

داکتر اسماعیل خان که بک از نمایندگان ملی ایران
 ر لندن میباشد چنین اظهار داشته « نظر براینکه
 سرداران ملت را تمام قوای ملیه ایران پشت سر
 ست مظنریت آنان در پیشرفت مقاصد ملیه مسلم
 وده و هست - صاحب تاج مسزول - کابینه وزراء
 خالی - قشون دوات شکسته - شاه نیز پناهانده بسارت
 خانه شده است . وضع حمله شاه را بر ملت اروپائیان
 فراموش نموده . این اوقات اصول حملات ملی را
 هم بر شاه ملاحظه میکنند - این دو قوه بخوبی
 موازنه شد و بهیچ وجه بکن نپرود که دوباره شاهی
 را آن اقتدار در ایران حاصل شود که با ملت خود
 از در محاصره بتواند بیرون آید . گویا ازین و بعد
 عذری برای ماندن قشون روس در ایران نمانده باشد
 در ایران سلطنت باقی خواهد بود ولی با اصول منسروطه
 مجلس ملی تشکیل خواهد شد از وکلاء قدیم و از
 مجاهدینیکه شریک در حصول این سعادت ایران
 شده اند ، تا وقتیکه شاه در سارتخانه باشد محفوظ
 است و من یقین دارم که بیرون نتواند آمد تا کایه
 امور تصویه شود و بعید نیست که برای همیشه او را
 جلاء وطن دهند و اگر چنین امری فیصله شود
 مفتون است که در روسیه برای خود مقامی را
 اختیار نماید . و من این نکته را با منتهای اطمینان
 اظهار میدارم که جن و مال خارجه در ایران
 محفوظ بوده و خواهد بود و ما درین چند روزه
 بتمام عالم نشان دادیم حسن سلوک و وضع نگاهداری
 امنیت را . مسلم است متمدنین عالم درین موضوع با
 ما متفق اند »

تب گذشته سپهبد اعظم و سردار اسعد تلگراف
 ذیل را از طهران به عمارت بیلاقی سزای انگلیس
 و روس نمودند . شورای وزراء که در بهارستان
 تشکیل یافته تصویه نمودند که کیسیونی بحضور
 اعلیحضرت محمد علی شاه حاضر شده تغییر سلطنت
 ایشان را اطلاع دهد . چون اعلیحضرت در سارت
 خانه روس پناهانده شده اند لذا ما خواهش مینمایم
 وقت و روزی را در انجم این امر معین نمایند
 که کیسیون بحضور اعلیحضرت برسد

امروز صبح جوابی که محمد علی بذریعه سزای
 داده ازین قرار بوده . « اعلیحضرت مینرمایند

بود . لذا لازم نمی ییشد که محض اسفاه این خبر
 کیسیونی بحضور شان بیاید

شنیده می شود شاه (کریمیا) را برای توقف
 خویش انتخاب نمود و ملکه ساعی است که سلطان
 حایله که دیروز به تخت سلطنت نشسته و اولادشان
 است همراه بپرد

دولت روس در ماده پناهانگی شاه مراسم رسمی
 به تمام دول بذریعه نمایندگان خود ازین قرار فرستاده
 « دیروز صبح محمد علی شاه با عیال و اولاد
 خود در سارتخانه بیلاقی ما پناهانده شد . بنا بر
 قاعده مرسومه ایران شاه را امنیت و پناه داده و
 به لوازم توقیر آن پرداختیم بر حسب قرار داد ما
 وانگلیس حفظ شاه با سپاهیان هردو دولت می شود
 و نشان هردو دولت هم بر عمارتیکه قیدام دارند
 بلند است و ازین امر که شاه را پناه داده ایم
 هیچگونه تجاوز از عهد خود نموده ایم که در
 سوم جولائی بعدم مداخلت در ایران اعلام داده بودیم
 مخبرالسلطنه حاکم تبریز و تلگرافا از ویانه طلب
 شده است

صمصام السلطنه حاکم اصفهان مقرر گردید
 تلگراف انجمن سوداگری ایرانیان در مصر
 (به حضرت سپهبد اعظم و سردار اسعد)

طهران - سپهبد اعظم - سردار اسعد - همت
 شیورانه شما را شاکریم (انجمن سوداگری)

جواب از طهران به مصر
 مصر - انجمن سوداگری - از تلگراف تشکر
 شما بلا نهایت ممنون شدیم

(سپهبد اعظم - سردار اسعد)
 تلگراف انجمن محترم وفاق ایرانیان
 (از حیدر آباد دکن بطهران)
 (۹ رجب)

سپهبد اعظم - سردار اسعد - نجات ایران از
 قبح ملیت مبارک انتظامات فارس را منتظریم
 (انجمن وفاق ایرانیان حیدرآباد)

جواب از طهران به حیدرآباد
 (۱۱ رجب)

انجمن وفاق - وصول تلگراف آن انجمن محترم
 از ترحمات ملی موجب کمال امتنان - امورات
 از اهتمام احوالی که شده فرموده انتظام خواهد شد

تکالیف اخلاقیه بدون لجن ندارند و تاراج که
(مستحقین را لجن همسر سال هفدهم دست نباشد)
(ذمخان بری شناخته نمیشود)
زاده مقدسه

تیمبرغ
HABLU
J. MEDICAL

المبتدیان

- (قیمت اشتراك)
- (سالانه -- شش ماهه)
- (هند و بره)
- (۱۲ رويه -- ۷ رويه)
- (ايران و افغانستان)
- (۴۰ قران -- ۲۰ قران)
- (عثمانی و مصر)
- (۵ مجیدی -- ۳ مجیدی)
- (اروپا و چین)
- (۳۰ فرنك -- ۱۶ فرنك)
- (روس و تركستان)
- (۱۰ منات -- ۶ منات)

- (با)
- (نام است)
- (بلج)
- (میشود)
- (يوم دوشنبه)
- (۶ شعبان ۱۳۲۷ هجری)
- (مصادف با)
- (۲۳ آگست ۱۹۰۹ میلادی)

سنة ۱۳۱۱

مراسلات مخصوصی بدون امضای

(معروف اداره درج نمیشود)

در این جریده از هرگونه اخبار و وقایع سیاسی و منافع دولتی و فواید ملی بحث میشود
(مقالات عام المنفعه مقبول و در انتشارش اداره آزادست)

حضرت اشرف مسیح السلطنه رئیس کل اهل جلیل بختیاری
(۵) و فرمانمای اصفهان مدظلہ العالی (۵)

یکانه فرزند ظهور ایران و سایه نیک نامی تاریخ ایرانیان خداوند حرم - جوهر المانیات - مروج الامانیات
 زمانی که دود آتش استبداد صلیحه منور ایران را تیره و تاریک نمود حکام جور و اهلش با اشاره دیوار خدار دست از آستین برداشته و
 بقسمی ملت مظلوم ایران را تحت فشار آورده که حق حیثیت خود را فراموش بلکه کسی از مشروطیت سلطنت دوباره بزبان جلوه
 نمیکرد - اقبال آشفته کالی که از آغاز تا اتمام مرده مجلس مقدس و وقت قیام استبداد بود متها درجه ظلم را در حق اهالی سالم اصفهان
 جاری کرده که تا کاد صمیمیت صورت از نیام بیرون آمده و برق عدالت را بلند کرد
 از وقتی که حضرت مسیح السلطنه وارد اصفهان گردید، برای مشروطیت در داد، اعلان حکومت عادلانه خویش کرده ضمانت
 مال و جان خارجه را همرد، شهر را امن و اموال منوبه اهالی را از سرانمان دستبرد داشت جای تازه در کالبد مشروطیت
 کشید و احرار ایران هم از داخل و خارج قومی دل و از قضاوت عطفه ایران جسته جسته قوا مشروطیت بلند سکودید، چه حرم
 استقلال این فرزند رشید ایران پر طایفه آریستان روشن بود و همه میدانستند که بقیه هزار سوار چزار بختیاری سکه خون پاک
 و استقامت در صورتی بیجان است چون پروانه دور شمع این وجود محترم بقا کاری موجودند - چای دارد که تاریخ ایران تا دامنه
 و این وجود محترم انفسطریه - و اگر نبود امکانات این فرزند ظهور مایه وطن نه تنها رسم مشروطیت از ایران برمی افتاد -
 و این وجود محترم انفسطریه - و اگر نبود امکانات این فرزند ظهور مایه وطن نه تنها رسم مشروطیت از ایران برمی افتاد -

خطبه و خطبه حراید فارسی

بهترین سائق يك ملت بحاجت ترقی بدون شبه روزها بحاجت یومیه و حراند هتکی و رسائل ماهانه است ، سیاسیون میگویند که شاورده ترقیات انگلستان ر دو امر مهاده شده . یکی مجلس ملی و دیگری حراند آزاد

ا حراند هر ملت مهذب اخلاق و آئینه خبات آن ملت شناخته می شود ، بهترین مشوق ملی در حاده ترقی حراند اند ولی مشروط پر اینکه آن حراند دارای ملك صحیح و رأی مستقیم باشد - مدیر روزنامه هم که در پشت میز تحریر خود نشست و در اصلاح ملك و ملت خود قلم برداشت باید خدا را در پیش روی خود حاضر و مدار داشته و احسن سانی و اعراض شخصی را کنار گذارده تمام منافع شخصی را فدای مصالح ملك و ملت نماید ، اخبار اگر چه لغوی بهای سکارش واقعات و سالی آن ر هم گذارده شده ولی در عرف امروری و ملك کنونی حراند امروز بزرگترین مصادی و راه های ملت خود اند چه در تهذیب و اخلاق و چه در سیاسیات و مصالح مملکتی از تجارت و صنعتی و علمی و طی و غیره و غیره ، این بیانات معلوم گردید اخبار سکاری امر آسان نیست که کار هر مثنی و محرر باشد ، سکارده اخبار باید عالم موالم تمدن ، دانا بمقتضیات عصر و مناسبات در الملی و سیاسیات دول باشد ، اخبار سکار باید ارتواریج ملل و خرابیهای دول آگاه باشد ، اخبار سکار اقلای باید از اوضاع طبیعی مملکت خود و مواد ترقی آن بخوبی واقف باشد ، هر نویسنده اخبار سکار نتواند بود ، و هر اورای چاپ اخبار گفته نخواهد آمد

چون عرص اصلاح حال خودمان است میگویم تاکنون بزبان درسی (که یکی از آنها جبل المثل است) اخباری که دارای اخباریت باشد دیده شده و کتر سکارشات آنها حاوی مصالح ملك و ملت بوده ، ما کمال خضلت میگویم که هر ملك شاعری يك قرن گذشته که عادت ناوی ادبای ایران شده بود مسلك اخبارات فارسی قرار گرفته ، اورانی که در فارسی نام اخبار تا امروز طبع و نشر یافته غالب دارای یکی از دو امر بوده - (مدح و تاجیر ، دم بلا سبب)

مثلاً در دوره اولیه آزادی قلم ایران می شنیدیم که يك شماره فلان اخبار که صد دینار قیمت داشت بیج قران و يك تومان فروش رسیده ، چون ملاحظه می شد سر تا پایش دشنام بود ، رقابت و هم چشمی ارباب جراید هم معلوم ، دیگری کوشش میکرد که دشنامهای تازه پیدا کرده و نقش هایش آب نکشیده تر باشد تا بر رقیب خود سبقت جوید ، اگر چه این نکته بالا صاله ناشی از زشتی اخلاق ملت است یعنی اگر طباع ملت مائل ماستماع و قرائت دشنام زود فحشنامه را قیمت گزافی نمیخریدند و اسباب تشویق این گونه حراند سکاران نمیگردیدند ، ولی چون یکی از و مائمه عمده جرائد يك مملکت تهذیب اخلاق آن ملت است گناه این فحشنامه ها از دو راه عاید بر همان ارباب جرائد است ، جرائد باید عادات مذمومه ملت را بزاید نه اینکه نهال در ائل اخلاق را در قلوب آمان آبیاری کند

شك نیست که یکی از شرایط مشروطیت و بهترین اسباب ترقی ملت آزادی قلم است ولی مشروط بر ایسکه ارباب قلم معنی آزادی را بدانند و موقع اورا بشناسند ، در هیچ مملکت آزاد ولو جمهوری ارباب جرائد در دادن دشنام آزاد نمیباشند هرگاه مفهوم آزادی قلم را ما ندانسته مانند دوره اوایه قلمهای دشنام زای خود مان را محولان در آوریم بدون شك و ریب خود و ملت و دولت خویش را بمزل مقصود نتوانیم رسانید ، تصدیق حبیع واقعات این واقعات خونریزانه را که نزدیک بود استقلال ایران را حانمه دهد جرائد فارسی هم دمه دار بشمار اند ، حالا ورق برگشت و کار ریت دیگر گزانت ما کار نداریم ، ولی باید گزانت مؤید خزان ما ارباب جرائد بودیم نهایت آبادی را بوحه احسن دیگران کردند ، غرض اصلی ازین طول کلام آن است که ما ارباب جرائد هم و مائمه مهمله خود را شناخته و هم از اوضاع سابقه عبرت حاصل نماییم اخبارات این دوره اگر ترقی خود را خواهانند باید حیثیتی در خود پیدا نمایند که آحاد ملت محتاج بر آنها شوند ، هر کس اخبارات ملل دیگر را دیده میداند چه عرض می نمایم ، تمام آحاد را جرائد ملل دیگر از حال گرفته تا بشماراده و تاجر و کسب نفسی محتاج بخود ساخته اند که بجز از اخباری

و ملاحظه يك اخبار هستند ، پس اگر ما هم ترقی خود را طالبیم باید ملت را بخود محتاج نمایم ، و ملت وقتی محتاج با خواهند شد که رفع احتیاجات خود را در جرائد ملاحظه نمایند ، و آن در صورتی میسر تواند گردید که اخبارات فارسی جامعیت پیدا کنند ، و اخبار جامعیت پیدا نتواند نمود مگر تراغات دوماده اول - چیزی که برای اخبار لازم است سرمایه میباشد ،

دوم - تحصیل نگارنده اس -

بزرگترین رجال انگلستان که مصارفش از يك شاهزاده ایرانی کم نیست دبیر يك اخبار می شود ، تحریرات (کلادستون) را اخبارات سعاری يك ایرا میخریدند ، لارڈ کرزن فرما فرمای سابق هند که مستقی از تربیت است يك اروقای نگاران مواحب بگیر طمس بود ، عرض این است که تحصیل سرمایه و نگارنده جامع الزامی اول شرط اشاعه اخبار است و ره هیچ وقت اخبارات ما از دائره کنونی ترقی نخواهد کرد فعلاً چیزی که برای اخبارات فارسی تا وقتی که مانند جرائد سائر ملل دارای همه چیز شود لازم میباشد این است ، ترك مدح بجا و عثم بن موقوف ، نکته چینی ما نزاکت ، پیش نمودن رای در موادی که کاملاً واقفند ، اشاعه حادثات و واقعات اردوی اطمینان و تيق ، مسلك مستقیم رای خود ، چه اخبار تا دارای يك مسلك مستقیم باشد هوا دار پیدا نتواند کرد و تا وقتی اخبار هوادار نداشته باشد ممکن نیست ترقی نماید بقیده ما اصلاح جرائد فارسی را اگر عاجلاً خواستگار باشیم بدو قسم امکان پذیرست ، یکی آنکه با سرمایه که اقلاً صد هزار تومان باشد ، برای اشاعه يك اخبار روزانه اشخاص تعلیم یافته تربیت شده واقف بهوام اخباری را جلب نموده تا همان اخبار سرمشق سایر جرائد گردد ، بدبختانه هر قدر ملاحظه نمودیم جرائدی که در فارسی طبع و نشر شده تمام راجع بکسانی بوده که از ترتیبات جدید بیخبر و جاه آگاهی نداشته اند ولو خیلی هم مطالب را مفید و شیرین ادا میکنند ، ولی هیچ حیثیت اخباریت در آنها دیده نمی شد ، وقایع سکاری یا مقاله نویسی یکی از ترتیبات اخبار است ، هیچ اخبار اخباریت پیدا نتواند نمود و توجه ملت را ببارف نمود بدیده تبدیله ۳ .

او گنجینه شود ، و این را هم باید دانست که ترتیبات اخباری و گرداندن يك اداره اخبار باور صحیح و طرز کنونی که بتواند ملت را محتاج بخواند اخبار نماید کمتر از گرداندن اداره يك وزارت خانه نیست و بدبختانه چون ما در ایران اداره نداشته ایم اگر سرمایه کافی يك اداره یومیه توانستیم تشکیل دهیم آنوقت هم ممکن است که یکی ارواق کاران این فن را از خارجه جلب نموده تا دستور العمل و ترتیبات او سرمشق برای سایر جرائد گردد ، این مسئله پوشیده ماند که چون ما ایرانیان عموماً نادانان اعتماد بقول خود داریم که در هر امر خود مان را مستقنی از تعلیم و تجربه دانسته میخواهیم بقوه عقیده خویش همه چیز را ترتیب دهیم این است که هیچ امر را از روی صحت نمیتوانیم از پیش برد ، امروز اخبار سکاری خاصه ترتیبات اخباری علم شده و در مدارس مخصوص جزه سائر تعلیمات درس میدهند دوم در طهران بكمك وزارت مصارف يك اخبار یومیه فرانسه و فارسی بطرز مرتب و ترتیب اخبارات اروپا اشخاص داده شود بعید نیست که سفارت فرانسه و وزارت علوم قوت مشارالیها هم درین موضوع خیلی بوزارت معارف ایران کمک نماید و فارسی ترجمه فرانسوی و ترتیباتش هم عین ترتیبات آن باشد ، هم سرمشق برای سایر جرائد فارسی میگردد و هم در جاده پلنیک تأییدات عمده باوران تواند نمود . شك بست که تا چند سال ریان عالی رای اداره چین روزنامه خواهد بود ولی در هر حال فتح معنوی آن پیش از ریان اوست

حزب در ممالک مشروطه حاکم قانون است و هموطنان عزیز من باید بدانند که در دوره مشروطیت همشما مسلك دولت باید تبدیل شود بلکه مسلك ملت هم باید تغییر یابد ، پس از آنکه مملکت شوروی شد ، دارای وررای مسئول گردید ، مات باید سرچی از او امر وررا نمایند ، و بهوای نفس از قبول حکومتی که کابینه معین نموده استکف کند ، در مملکت مشروطه حاکم عبارت از قانون است ، و هرگاه حکومت مخالف با قانون رفتار نمود باید یکی از رعایا قانوناً سرایاب میگردد ، باید دانست که استبداد محدود و مخصوص دربار و دولتیان نیست ، نمود افراد ملت از احکام قانونی و زرای مسئولین

استبداد است، ازین و بعد باید بقوت قانون کارها را از پیش برد، نه بزور چاق و بست و محسن و امتثال آن، مسلم است که این واقعات مورث هرج و مرج مملکت و باعث ناامنی میگردد.

بر ارباب بصیرت و دانش پوشیده نیست که جهالت بقال و قصاب کار باین ندارند که فلان برای حکومت خوب است و فلان بد، این بیچاره ها تمام دستخوش چند نفر رؤسای خود خراب گردیده و سنگ رویخ دیگرانند، نباید فراموش نمایند که وررای مسئول ازین و بعد نمیتواند بخواهشهای بجای بعضی مغرضان امور يك ملك و ملت را مشوب دارید، و اگر چنین سراعاتن شود خودشان مسئولند، متحصص شدن و میاهو کردن برای ایسکه فلان حاکم را بی حواهم از عادات میشومه دوره استبداد است، باید این عادت را ترك گفته از روی قانون پیشرفت نمود.

این نکته هم بر آحاد ملت ایران پوشیده نماید که درین دوره مجلس مقدس از آن گونه تصرفات که دعات در امور اجراییه و وطنیه و وررای مسئول باشد احتیاب خواهد نمود، و کیسومهای مجلس مانند دوره اولیه حاکم معن نتواند کرد، اگر مانند دوره اولیه تصرف در امور اجراییه شود مسئولیتی برای وزرا مان نخواهد ماند.

خوب است ملت ایران از وظائف خود آگاه شود که تعین حکومت با آنها نیست، و تملک از قبول حکومت عصیان است، شخص حاکم را باید ملاحظه نمود چه قانون حاکم است، ایرادی که بر حکومت وارد توان آورد همانا تخلی اواز احکام قانون است و این

بزرگترین الزامی که درباریان و وکلای مجلس مقدس در دوره اولیه وارد آوردند و در نزد سراسر هم مسموع آمد همان تصرفات بی جانی بود که در قوه اجراییه می نمودند، ولی در آن دوره چون وررا کار نمیکردند و مخانت هم درین بود و کلا، ما نزد ارباب و قوف چندان ملزم نبودند، ولی درین دوره چون مخالتی نیست یعنی ریشه خلاف که محمد علی بود کننده شد دخالت ملت یا وکلای ملت در امور اجراییه جز هرج و مرج و صرف مسئولیت از وزرا نتیجه نخواهد داد، همین

لغو هم که گفته شود ما فلان حاکم را نمیتوانیم دخالت در قوه اجراییه است

یشرفت مقاصد منوط بر این است که يك دفعه قوه مقننه از قوه اجراییه تجزیه باشد، هر قدر این دو قوه در کارهای یکدیگر دخالت نه نمایند کار بهتر پیشرفت تواند نمود، انجمنهای ایالتی و ولایتی فقط نامدارند به قوه مجریه که از قانونی که بدست شان داده شده تخلی نه نمایند، و هرگاه رئیس قوه مجریه تمرد از قانون نمود نه تنها از حکومت و ریاست ماب خواهد بود بلکه هم سزا خواهد یافت و هم مادام العمر از خدمات دولتی محروم خواهد گردید، گذشته بر این در صورتیکه عدله جدا نظمه جدا بدیه جدا مایه جدا باشد رئیس قوه مجریه که عبارت از حاکم یا والی است جز نگرانی بر این ادارات چه تواند نمود، راه تجاوز و اجحاف برای وی مان نخواهد بود.

لذا ملت راست که ملتت حقیقت امر بوده خویشتر را سنگ رویخ برخی خود غرضان نه نموده سبب هرج و مرج مملکت نشوند که زیاتش بیشتر باید محودشان است، حکومت دلتخواه یعنی چه؟ پارتی ناری در هواداری حکومت این و آن حد مرده استبداد را محترک ساختن است.

و ادشتن انجمنهای ملی را بخدمات ملیه

از جمله وظائف خیلی مهم مجلس مقدس در این دوره سر مشق دادن به ملت در انعقاد انجمنهای ملی تیر رسمی است تا طایفه دوره اولیه اسباب هرج و مرج واقع نگردند - همه میدانیم که برخی انجمنها در دوره اولیه چه خراب کاریها کرده و چه انشانات مار آوردند تا جائیکه مستبدین هم برخلاف ملتیان تشکیل انجمنها داده خیالات ملت را مشوب می ساختند و اگر حقیقت امور را شکافیم خواهیم دید که یکی از اسباب بزرگ خرابکاریهای دوره اولیه برخی انجمنها بود.

بدون شبهه تشکیل مجامع ملیه لازم و بهترین اسباب ترقی ماب است، ولی هر جمع باید دارای مسلکی خاص باشد و در همان دائره قدم بزند، مثلاً انجمن تولیدی، تجارتی، صنعتی، اخلاقی، پلیتیکی و غیره و تیره. در دوره اولیه تمام انجمنهای ما پلیتیکی بود و چند نفری که من در پلیتیک نداشتند یکجا جمع

شبهه تصرف در جمیع امور ملک و ملت از خارجه و داخله می نمودند، مسلم است باین وضع هیچکاری پیش نمی رود و اسباب هرج و مرج می گردد چنانچه گردید هرگاه در هر شهر يك انجمن تشکیل شود که تاثر به انجمن رسمی باشد و از هر طبقه و صنف یکی دو نفر عضویت او را داشته باشند کافی است. باقی انجمنها باید با مسلك معین در موادی که راجع به ترقی مملکت است قدم بزنند. در آن صورت هم نگرانی از انجمنهای رسمی و مجلس مقدس شده و هم مورت هرج و مرج نمیگردد و طبیعاً نتایج که از تشکیلات مجامع ملیه در ترقیات مملکت عاید است حاصل میشود. و اگر مجلس مقدس از ابتدا سرمشق صحیح برای مجامع بملت نهد در آتیه از جلوگیری عاجز خواهد گردید. بعد از آن همه خرابیها اگر خدای ناخواسته در این دوره نیز هرج و مرج روی نماید خساره اش ده گونه پیش از اول خواهد بود. ولی اگر مجلس مقدس از ابتدا اندکی توجه فرماید در منهای سهوات میتواند جلوگیری از خرابیهای آینده نماید

﴿ حکم محکم آیات الله نجف اشرف ﴾
(بمحضرت اشرف سپهسالار اعظم)

بسم الله الرحمن الرحيم

بمرض میرساند - انشاء الله همواره نعمت وجود مسعود آن یگانه حافظ حقوق ملیه و حارس وطن اسلامی پاینده و بنزید تابد و تسدید مخصوص خواهید بود، هتته گذشته تلگراف محترم مورخه اول شهر جمادی الاولی که بمقصد مخبره فرموده بودید رسید، جواب منصل هم که متضمن لزوم حفظ قوای مایه و اهتمام در مجازات منسین مملکت و برانه ساز هم از معصین بیدین و هم از درباریان وطن فروش و مراقبت کامله در سد ابواب مداخله اجانب وعدم قبول ضمان مشروطیت از همسایگان جنوبی و شمالی بود ارسال قهر شد، چنانچه لدی الوصول در تلگراف خانه طهران خیانت و تعطیل شده باشد باید همین ایام الی ۲۲ ج ۱ برسد و انشاء الله تعالی در قیام جلازیم و تکالیف مهمه فروگذاری نخواهند فرمود و هر چند بدین است باوجود فوز ملت نعمت عظمای سرچارها مثل وجود محترم انشاء الله تعالی مقاصد ملیه بروفق سران ملت حاصل و موجبات استعجاب و

استقامت این اساس سعادت و حفظ دین و وطن اسلامی و سد ابواب مداخله اجانب را که در حقه مراقبت خواهند فرمود لکن مع هذا محض تزیید تذکر لازم است مصدع شود مقاصد لازمه که فلاً خیلی باید مراقبت شود،

اول - سد ابواب مداخله اجانب بالکلیه و تدبیر صحیحه در اخراج قشون روسی از مملکت و حدود دوم - سلب قوای استبدادیه و تسلیم قوای حریبه و مالیه و توپخانه و تلگرافخانه و سایر قوای مملکت به امین دولت

سیم - حفظ قوای ملیه و بودن عساکر اردوی ملی در طهران برای امنیت و اطمینان و آزادی و کلاه ملت و وزراء مشروطه خواه

چهارم - مجازات اصول منسین چه از معصین بیدین مانند طازدرازی و آملی و چه از درباریان حاس مانند امیر بهادر و مناخرالملک و ارشدالدوله و سایر خائنین اصول فساد که جناب مستطاب عالی بآنرا ابرر هستید، و همچنین در آذربایجان هم دو شی ملنون تالی ابن سعد رحیم خان و صد خان ورؤساء اشقیاء ما کو، باید ببنون الله تعالی ز حسن تائیداته بمجازات شرعی شایع اعمال شان گرفتار شوند و نسبت باعدای این اصول فساد و امهات شرور چنانچه وکلاء مات بعد از انعقاد مجلس صلاح باشد بنو عمومی اعلان نمایند، و بمضمون آیه مبارکه (عنا الله عما سلف و من عاد فینتقم الله منه) ببنون الله تعالی اجراء دارد انشاء الله تعالی

سابقاً هم تلگرافات عدیده مستقیماً از بنداد ار سیم خارجه و توسط انجمن سعادت باسلامبول مخبره شد انشاء الله تعالی رسیده، پیوسته استحضار ار بجاری امور و وصول مرقومات و تلگرافات شریه مترصدیم (والسلام علیکم ورحماته و برکاته) من الاحقر الخالی محمد کاظم انخراسانی من الاحقر عبداً لله الازدرانی

﴿ نایب السلطه گوی ﴾

این مسئله بتدری اهم است که باید باربار مکرر، و مکرر بیارات شقی خاطر نشان وکلای مجلس مقدس ملی نمایم، چه اگر بغور ملاحظه شود سعادت کنونی ایران در حد انتخاب نایب السلطه است که

عاقبت دوجار مشکلات عظیم و هرج و مرج مملکت
نگردیم

چند نکته را وکلا باید در انتخاب نایب السلطنه
مراعات نمایند

(۱) نایب السلطنه امتحان خود را باید در سلامت
نفس و عاقبت اندیشی و حب وطنی و عدالت خواهی
داده باشد

(۲) نایب السلطنه باید کسی باشد که سر
رآوردگان قوم را اطاعت از آن ناگوار نیاید

(۳) نایب السلطنه باید با اندازه مقتدر باشد که
اگر خیالات واهی بر سرش افتد قادر بهرج و مرج
مملکت گردد

(۴) نایب السلطنه باید مجرب و کار آزموده و
با تجربه از اوصاع ایران و هوا و هوسهای حوا
ار او دور باشد و در حقیقت رفتارش قابل باشد
برای تهذیب اخلاق یک پادشاه جوان و یک ملت
تازه بدوران رسیده

(۵) نایب السلطنه باید مصدر کارهای غدارانه
شده و مذکور ملت (ولو بعضی طبقات) باشد ،
چون بدقت ملاحظه کنیم تمام این صفات در شخص

حاجاب اشرف عضدالملک نایب السلطنه موقتی موجود است
و بزرگترین علائم کیاست و سیاست و خوش بینی و
دور اندیشی سرداران ملی و حاضرین مجلس عالی
فوق العاده آمین حاجاب اشرف عضدالملک ، نایب السلطنه گی
است ، و ما امیدواریم که وکلای مجلس مقدس نیز همین
حسن انتخاب کنونی را تجویز خواهند نمود و امضا
خواهند داشت ، چه برای حسن عاقبت ملک و ملت
و دواب ایران بهتر از ایشان فعلاً کسی به نظر نرسد
چون ما می بینیم و میدایم که چگونه اشخاص
، مشتهیای بر از زر برای این عهده اقدامات
سری و عای خواهند نمود این است که باربار این
مشاه را حاضر نشین وکلای محترم مجلس مقدس
می نمایم که هرگاه بگذارند درین میدان دیگران
به مدتها درین آرزو بدهاند و حرکات سبانه شان
بر احدی پوشیده نیست مقصی الامرام شوند تیشه
بر ریشه ایران و گویا بدست خود اسباب اصم جلال
ملک را فراهم کرده اند

ما نظر بر آن اطلاعات و اسمی که داریم بوکلای
محرم حالی می کنیم که دستهای پلنیک خارجه هم

درین کار مشغول است ، برای چه ؟ برای اینکه آب
را گل آورده کرده مای بگیرند

عقیده ما این است چنانچه مناسب تر و بهترین شخص
را بسلطنت ملی گزینند همان قسم بهترین و مناسب
ترین اشخاص هم که جناب عضدالملک باشد برای
نایب السلطنه گی انتخاب نموده اند ، لذا این حسن انتخاب
را باید تنیعت داشته وکلای محترم هیچگاه بقصد
تبدیل نایب السلطنه گی نیوقند که سالم تر از ایشان
برای این عهده امروزه نمیتوان پیدا کرد
احتشاش غیر از ارباب است

بر ارباب بصیرت پوشیده نیست که بالا ترین
وظائف اناسیت موقع شناسی است خواه در امور
نوعی باشد یا شخصی ، اطبای حاذق در علاج امراض
شخصی بسا می شود که سم قاتل را بموقع استعمال در
می آورند و شنا از آن می جویند فقط حذاقی که
در آنها قائل میشویم در متن واقع از همان موقع
شناسی است ورنه اگر همان سی را که بیار ازو
شنا حاصل نموده در بموقع بشخص صحیح بدهند
هلاکش خواهد نمود

همان قسم اند حکمای با سیاست که معالجن
دردهای درونی یک ملک و ملت شناخته میشوند
فقط سیاست و دانش آنها منوط بر همان موقع
شناسیشان است ، یعنی در موقع جنگ جنگ تجویز
می نمایند و در موقع صلح صلح ، گاهی بناسبت موقع
هیجان ملی را دعوت میکنند . وقتی بناسبت وقت
سکون و آرای عمومی را خواستکار میشوند

این بود که دانایان موقع شناس ایران از یک
سال باین ظرف اقتصای وقت را در قیام بلدان و
هیجان ملی دیده بر وسیده که توانستند در هیجان
عمومی کوشیدند و نظر بهان موقع شناسی بمربک
مفصود نیز سوار شدند

حالا باید دانست که آن موقع قیام ملی و
هیجان عمومی سپری شده و هرگاه در آن جاده
کوشش شود همان حکم را خواهد داشت که طیب
در حال صحت و غیر موقع سم قاتل را در استعمال
در آورد ،

عبارت ساده تر هرکس درین موقع سبب نا امنی
طرق و اغتشاش بلدان شود گویا جسم مقدس وطن
عزیز خود را عمداً مسموم کرده است ، چه تمام

موقع شناسان عالم مناسب امروزه ایران سکون و آرامی ملت و اتحاد عمومی دانسته اند و اگر ما موقع را نشناخته اقدام در انتشارش ایران نامیم گویا بدست خود طوق عبودیت اجانب را بگردن انداخته ایم ، و بهترین بهانه را به دخالت در امور داخله خود باجواب داده ایم ، وهان قسم که دربار پادشاه در ننگامداری امنیت مملکت نالایقی خود را ثابت کردند (که حتی بزرگترین پشت و پشیمانان شان که روسیان باشند مجبور از انماض بحمایه خود وودند) اگر ملتبان هم درین موقع نازل دست اتحاد بیکدیگر نداده و امنیت را در مملکت قائم ندارند ثابت خواهند نمود عدم قابلیت خود را در خودسری و استقلال ملی . نه تنها تشون خارجه از ایران بیرون نخواهد رفت بلکه روز بروز مداخلت مسلحه خویش را زیاد نموده عاقبت موقع برای تجزیه وطن عزیز ما خواهند یافت

این نکته را نباید از یاد داد که امروزه استقلال ایران هوئی آویخته و قاطع این موی همان اختلافات ملی و انتشارات ملکی است

این مسئله را هم نباید فراموش نمود که حضرات آیات الله و سایر خیر خواهان ایران که سعی در قیام بلدان و عشایر و هیجان ملت بودند نقطه برای انقلاب بود نه اغتشاش ، بحمدالله آن انقلابی که علماء و حکما و سیاسیون ایران طالب بودند حاصل گردیده امروز هر اقدام و مخالفتی شود مورث اغتشاش و فساد ، مرتکب آن منسد فی الارض و حکمش بموجب کلام الهی ظاهر است

(ولا تضدوا فی الارض بد اصلاحها)

هیچ دلیلی برای قول ما بهتر از تدگراف چهاردهم رجب حضرات آیات الله نجف اشرف نمیدانم که بحیث بلدان مجاوره فرموده اند ، چون این بزرگواران انقلاب را در ایران لازم دانسته صد ها احکام کتبی و تادگرایی در قیام بلدان و عشایر صادر فرمودند ، همینکه آن انقلاب مطلوب حاصل آمد و دیدند که ازین و بعد قیام بلدان و هیجان ملی مورث اغتشاش ، و انتشارش داعی بر استقلال و مداخله خارجه و وداع استقلال ایران است فوراً در سطح از احکام اولیه خود و نه ملت این حکم تدگرایی را

تدگراف حضرات آیات الله نجف اشرف (بمعوم ملت ایران ۱۴ رجب از قمر) خدمت آقایان عظام حجج الاسلام و تجار و اعیان و رؤسای عشایر و عموم اهالی ایران سلمه الله تعالی

چون بحمدالله ماده فساد قلع ، مقاصد مشروع ملت حاصل است ، بر عموم لازم و واجب است که ه الک را از هرج و مرج امن و منظم داشته نگذارند منسین اخلال در آسایش نباید که اسباب نشفت و مداخله اجاب گردد. و در کایه امور و مصالح مملکت که راجع بدولت و ملت است امتناع نماید (محمد کاظم الخراسانی) (عبدالله مازندرانی)

لدا ماواز باند میگویم که ازین و بعد هر کسی که مورث اغتشاش ملک و ملت شود اعم بر اینکه عالم باشد یا صاحب ایل و عشیره ، اهل سیاست باشد یا ارباب تجارت ، واعظ باشد یا روزنامه نکر ، دشمن ملک و ملت و استقلال ایران شناخته خواهد شد ، بر حسب قانون آبی و حکم فرقان مجید (اما جزا الدین یحاربون الله و رسوله و یسعون فی الارض فساداً ان یتقلوا او یصلبوا و تنطع ایدیهم و ارحلهم من خلاف او یؤا من الارض ذات دم خزئی فی الدنیا و دم فی الاخره عذاب عظیم) با او سلوک خواهند کرد و هرگز تصور نشود که در حق چنین اشخاص مراعات خواهد شد ، دوره مراعات که ناشی از استبداد بود سپری گردید ازین و بعد قانون عدالت که حکم متقن خداوندی است جاری خواهد بود

و ازین یک نکته نیز ماچیزیم که هرگز کسی را خیال خام دامنگیر نشود که شاید در اخلال کاری خود گامیاب و اوضاع کنونی را هم منقلب تواند ساخت ، فعلاً خارج از امکان است که در وضع امروزه انقلابی پیش آید . چه درین انقلاب حق با ملت بود ، و جمیع حق حویان از رؤسای روحانی و سیاسیون دانا و توانا طرفدار این انقلاب بودند ، ممکن نیست این هیئت مقدسه طرفدار ناحق گردید ما می بینیم که جماعتی بخیالات واهی و رقابت عشایری اقدامات بهبود دانه نموده و جوی دارند بهوس نایب السلطنی

ملت و خاتمه استقلال سلطنت است تنور اغتشاش را شعله ور میخوانند

ما ملت محبوب خود را قبل از وقت آگاهی میدهم که اغتشاش کنندگان منسد فی الارض و هیچ فرضی جز خود خواهی ندارند و مکرر میکنیم که نایب سلطنتی ایران را نباید باعام شاه و شامرادگان زرگ و رجال ذیقوت تسلیم نمود که عاقبت وخیم برای ملت و دولت خراهدداشت ، و اغتشاش بسیار عظیمی را در ایران دعوت خواهد نمود ، ما بواسطه بد عهد نمیتوانیم کسی را معرفی برای نایب السلطنه کی ما ایم ، نقطه همین قدر میگوئیم نایب السلطنه باید عالم با سیاست و محقق شده ملت باشد ، و بر فرض هم برخی خیالات واهی بسر اوقند دارای آن اقتدار نباشد که در اوصاع کنونی انقلابی پیش آرد ، با توکل باید زاوی اشتربت ، همه کسی میدانند در این میدان کمال مستند که کرور ما حاضر اند خرج نباید و عامراست پای پول که بمیان آید چه گونه اشخاص را کور و کر تواند کرد و چه اختلالات ممکن وقوع است قوم آخر بن مبارک ملت است

تشکرات صمیمانه ملت ایران

(ارحمیت پروران عوالم اسایب)

(و ملی نوع خواه عدالت پرور اروپا)

اخبار جبل لبنان که آئینه خدایات ملی است از جانب عموم ملت ایرایه ما قلی مملو از امتنان و بیای مشحون از تشکر همدردیها و همراهیهای دیقیت ملی حریت پرور اروپا و حراند نوع خواه فرانک خاصه فراسه و ایگایس متها درجه امتنان و تشکر را اظهار میدارد ، و خدمات وزحماتی که جوان مردان میدان حریت و همدردان عوالم اسایب و حراند متبره درین موقع نازک نایب ایران نموده اند فراموش شدن نیست ، و همه اسلاف ما آن خدمات گران بها را به نضر عظمت و توقیر در تاریخ ملی ایران یاد خواهند نمود

خدمتیکه طبقه احرار و حراند انگلستان درین یکماه ادانات باآرادی ایران نموده داستایب که در هر سر باراری هست ، کم یا بیش ملت ایران بمطمت آن واقف اند و دانایان رمور هم قدر آن مساببات حریت پرورانه را دانسته و هماره خواهند داشت

ولی گمان میکنیم که ملت محبوب ما کثر از مساعدتهای خیلی مؤثر گرانبهای سری بزرگان ملت نجیبیه فرانسه واقف باشند ، بی چون مساعدتهای قوم نجیب فرانسه بیشتر سری و دیپلماتی بوده جز واققان اسرار کتر آگاهی یافته اند ، همین قدر از روی ادالعات واسعة خود افراد ملت محبوب خود را می آگاهانیم که درین خطرات عظیمه ایران مؤثر ترین خدمات و مساعدتهای گران قیمت را ملت نجیبیه فراسه و خصوصاً جمیت (فراسن) های پاریس با نموده اند ، چون غالب اقداماتشان سری و بلندی بوده و هنوز موقع اشاعت و اشایش نرسیده است ماشاره قناعت مینمایم

خدمات اعضای فراموش خانه ما در عوالم تمدن اروپا بر ارباب اطلاع پوشیده نیست و خدمتیم که این جماعت نوع خواه ایران نمودند بر همان شاورده نوع خواهی و تمدنی بوده است

باید گننت که انقلاب ایران برده تازه از چهره تمدن اروپا مرتفع داشت ، چه ایران اول مرکزی است در آسیا که در موقع انقلاب سیاسی در مقابل یک دولت صلیبی اروپائی موضوع همدردی و حمایت سری و علی حریت پروران اروپا گردید و یک روشنان تازه در جلو آسیایان جلوگر ساخت که در طریق نوع خواهی و تمدن و حریت و آزادی آسیائی اروپانیم ممکن است همدردی بنانید و این بزرگترین دلیلی است بر توسعه دائره تمدن اروپا که در انقلاب ایران جلوه بروز نمود . برعالمیان دامن است که طایع بر آزادی و استقلال ایران ولو بطاهر ایران بود در حقیقت ایران نبود ، این نکته برعالمیان دامن کرد که در سایه توسعه دائره تمدن میتوان تباین اروپائی و آسیائی را هم مرتفع داشت

هم قسم ملت ایرایه از احرار روسیه و جراید حریت پرور آن مملکت نیز ابراز تشکر و امتنان مینمایند ، و الحق این طبقه نوع خواه هم مساعدت نامه بملت ایران نمودند و هم طایق بزرگی در پیشرفت مقاصد حریصانه هم جنسان خود گردیدند و بهترین خدمات را در عوالم اسایب بجلوه شهرد در آوردند (من لم یشکر الناس لم یشکر الله)

تلاکراف حضرت آیت الله نجف اشرف

(به اعلی حضرت امپراطور کل ممالک روسیه و)

(مجلس دوماً بتوسط انجمن سعادت اسلامبول)

پترسبرگ - جناب اجل منعم الدوله سزیر کبیر

ایران - تجاوزات عسکر روس و مداخله در امور

داخل ایران و انکسار خاطر مسلمانان مقام ریاست

کبری اسلامیت را دانشدار تأثر نمود . کجا نمیکنیم

اولیاء با بصیرت دولت بهیه روس نتایج وخیمه جلب

نفرت ایرانیان و پایال کردن حیثیات بیدار شده

یک ملت را با منافع ملت مطمه روس قابل تألیف

ندانند . مستعدی است محض محافظه روابط حس

جوار امر و مقرر فرمایند بدون مزاحمت و تولید

مشکلات عسکر روس را معاودت داده زیاده بران

عزت نفس مسلمانان را تحقیر نکنند . امیدواریم که

باصدار اوامر حق بر ستانه و دو ستانه خاطر این

خادمان شریعت مطهره را قریب امتنان فرمایند

رؤسای مذهب اسلام علمای نجف اشرف

عبدالله المازندرانی - محمد کاظم احراسی

(جواب از پترسبورگ)

انجمن سعادت ایرانیان ، حضور مبارک آیت الله

اسلامیان بنای مازندرانی و آقای خراسانی دامت

برکاتهم . تلگراف مبارک را بتوسط وزارت امور خارجه

ابلاغ کردم نهایت محبت واحسانت حسه را نشان

دادند جواب مساعد را جزال قونسول روس در

بغداد تبلیغ خواهند کرد همواره منتظر ارجاع

فرمایشات مطاعه هستیم . منعم الدوله

تلاکراف علمای قم بحضرات آیت الله

(اسلامبول)

توسط انجمن سعادت - حضور مبارک آیت الله آقای

خراسانی و مازندرانی ، اخبار موحشه تبریز از دخالت

اجانب ، و اختیار تبعیت بعضی اضطراراً موجب

اضطراب عموم ملت شده ، طبقات ملی حاضر . حقیقت

و تکلیف شرعی را عاجلاً معین فرمائیم

(عموم علماء و متولی باشی قم)

(تلاکراف علماء قم بطهران)

خدمت حضرت مستطاب اشرف آقای سعید الدوله

رئیس الوزرا ، اخبار موحشه تبریز از مداخله اجانب

موجب وحشت عموم طبقات ملت شده در منزل

حضرت تولیت مدار اجتهاد ، داعیان هم حاضر

باقضای مسلمانان بوسیله داعیان کسب اطلاع از

حقیقت امر و نتیجه اقدامات حسنه حضرت عالی

از دفع مناسد و جلب منافع ایران مینمایند

(عموم علماء قم)

(جواب از اسلامبول قم)

عموم علماء ، تولیت قم . نجف متشکرانه بیدرمانند

تمام مسلمین بجز وطن از جان و مال با اطلاع همدیگر

بکوشند . جداً بسزا بفمایند ما همه جا حاضریم .

باصفهان همراهی فرمائید (انجمن سعادت)

تلاکراف حضرت سیدار اعظم

(از ینگی امام برشت)

خدمت ذبشرافت اولیای انجمن ایالتی دامت برکاتهم

الساعه که از شریب آباد در جناح حرکت بطهران

هستم زیارت تلاکراف مبارک بحال نیک بخیریت سز

میکم و بدیهی است جنابان مستطابان عالی را از حال

خود بی خبر نمی گذارم . همین طور آن جنابان مستطابان

عالی بی اطلاع نگذارید . این دو روزه برای مصطفی

مراهان و برادران متحدین که دل از شهر نمی کنند

در اینجا توقف شد . تلاکراف هم از قم رسید که

سواره بختیاری هم حرکت نموده اند . اگرچه تلاکراف

را توقیف کردند ولی اطلاع از مضمون آن حاصل

شد . قوسل روس هم دوسه دانه اینجا آمدند مذاکراتی

نمودند ولی منید فایده شد و رؤسای قبول نکردند

و این دو روزه تا ورود ینگی امام این قبیل صحبتها

در میان خواهد آمد (محمد ولی)

تلاکراف جناب معزالسلطان

(از ینگی امام برشت)

حضور مبارک امنای انجمن مقدس ایالتی گیلان

دامت اقتدارهم ، تلاکراف مبارک امنای محترم زیارت

گردید یکساعت قبل تلاکراف عرض کرده البته خاطر

مبارک ذوات مقدس مستحضر شده کابینه وزراء باستانی

سعید الدوله و مخبر الدوله استعفا داده با تلنون میگویند

کابینه دیگر تشکیل شده ، علاء الملک با تلنون اظهارات

میزمایند که اعلی حضرت برای مستدعیات ملت حاضر

شده اند و فرموده اند هر طوریکه وکلای سابق و

وزرای مسئول صلاح بدانند انجام نمایند

مخصوصاً دو خروج سالدهای روس از تمام ایران

هنوز کار بجان نرسیده هر کجا که رسید البته بعرض

میرسام (ندان وطن عبدالحسن)

(ایضاً از ینگی امام برشت)

حضور مبارک امین ای محترم انجمن ایالتی گیلان دامت اقتدار هم امروز چهارشنبه سلامتی با همراهان وارد ینگی امام شدم ، بحمدالله قوای ملی کامل و اردوها درکمال الم و ترتیب است امیدوارم که بهمرامی و همت رادران تیور بزودی بمقاصد حقّه نایل شوم . ار آن فوات مقدس متنی هستم که امر درماید کار گذاران ملی توجه مخصوص در حیط الم و امیب آجا اقدام فرمایند ، حضرت مستطاب اشرف سپهدار اعظم مدظله امشب به ینگی امام ورود میفرماید دستمحات اردوی ملی بترتیب نظامی ملحق میشود ، از قرار تلگراف حضرت سردار اسعد امروز فردا از حرکت میفرمایند

(فدائ وطن عبدالحسن)

ایضاً از ینگی امام برشت

خدمت جناب مستطاب اجل امجد عالی آقای میراکریم خان دام اقباه بحمدالله سلامتی با همراهان امروز چهارشنبه پیش از ظهر وارد ینگی امام شدم . اردوی ملی درکمال الم و ترتیب است دستجات هم بترتیب دعای ملحق میشوند حضرت اشرف سپهدار اعظم دام ظله امشب ینگی امام تشریف می آورد ار سلامتی خودتان اطلاع فرمایند

(فدائ وطن عبدالحسن)

تلگراف حضرت اشرف عبدالملک

(به حضرت اشرف سپهدار اعظم)

(ار طهران به ینگی امام)

جناب مستطاب اجل اکرم حضرت سپهدار اعظم دام اقباه عالی . تلگراف عالی که از کمال دو تنجواهی و ملت برسن حاصلی کاتب فرمایش بود رسیده عرض حاکیبای مبارک رسانیدم . البته همان دوریکه در جواب تلگراف جناب عالی زحمت داده ام ماری مرقع و اختارات متوجه را محو ملتزم هستید بهرین ملاحظه لنداً خودم تا حی ار خیرخواهان نمائت و صلاح اندیشان ملت چند روزی است تا هربت حد در اتمام و در مقام اصلاح ذات البین و رفع احتیانات عارضه برآمده و مشغول هستم عجاناً در عالم غایب اندی و رعایت اطراف کار و دوری ار بحار لارم میدانم جناب مستطاب عالی با درامان در همان خط که تشریف دارید توقف فرمایند تا

انشاءالله در همین دو سه روز نتیجه انکشاف جنگ و مصلحتاً این هیئت مصلحه را بدست آورده بحجاب عالی اطلاع دهم ، عقلاً و خیرخواهان ملت نیز در این راه هم عقیده و بامن شراکت دارند و صلاح وقت همین است و غیر این نیست . بحجاب اجل سردار اسعد نیز خود حضرت عالی اطلاع دهید هر نطه هستند هاججا توقف نموده مندر وصول خبر مابوی از جناب مستطاب عالی بشود

(علی رضا قاجار)

تلگراف حضرت سردار اسعد به حضرت (سپهدار اعظم از قم به ینگی امام)

حضور مبارک حضرت اشرف سپهدار اعظم دامت شوکت . از مذاکرات با حضرت اشرف رئیس اوزرا دیچ نتیجه جز انزال و اهل حاصل نشد بنده امروز حرکت کرده شب را انشاءالله ساریه هستم و امیدوارم تا رسیدن بحس آباد از دقایق اوقت مبارک سده را مستحضر فرمایند وقاصه محصوص روانه دارند تا در حس آباد انشاءالله تعالی مذاکره قطع بشود و تلافی حاصل آید

(علی قلی بختیاری)

تلگراف زالسطان از ینگی امام برشت خدمت جناب مستطاب اجل امجد عالی آقای آقا

میراکریم خان دام اقباه امشب اردوی ما بسمت (حصار) حرکت میباید انشاءالله فردا از آنجا بسمت (کرج) ارچند سبب بعد از اتمام حجت حلاور خواهیم شد انشاءالله بمقصود خواهیم رسید خدمت اعصای محرم انجمن ایالتی سلام عرض میبایم

(فدائ وطن عبدالحسن)

ایضاً

(از ینگی امام به انجمن ایالتی گیلان)

حضور مبارک آقایان محترم انجمن ایالتی گیلان دامت اقتدار هم . امروز تلگراف مرموزی توسط حضرت اجل عالی آقا میراکریم خان دام ظله درباب حرکت دسته جت اردوی ملی بسمت (کرج) به ترتیب معین محابره کرده بودم البته خاطر امیدی محرم مسبوق شده . ایست این تلگراف را بواسطه قاصد مخصوص فرستاده اند که از ینگی امام محابره شود . بحمدالله بهمت غیوران نمائت و جانبازان کوی سعادت بطرفه العین رپوده اردوی محابره را برهم زده